

MASROP E-Dergi

-Mimarlar Arkeologlar Sanat Tarihçileri Restoratörler Ortak Platformu E-Dergisi-

MASROP E-Dergi Cilt 14.1-2

Nisan Kasım 2020

© MASROP E-Dergi, 2020

Mimarlar Arkeologlar Sanat Tarihçileri Restoratörler Ortak Platformu E-Dergisi
MASROP E-Dergi
E-Journal Common Platform of Architects, Archaeologists, Art Historians and Conservator-Restorers

MASROP E Dergi Ulusal Hakemli bir elektronik dergidir
MASROP E Dergi is a National Refereed Journal

Türkçe olarak yılda 2 sayı (Nisan ve Kasım) yayınlanır
Published in Turkish annually in two issues (April and November)

Elektronik Site Sorumlusu / Web and Graphic Design
Selçuk Öztürk

E-Dergi Tasarım / E-Journal Design
Öğr. Gör. (MA) Ceren Baykan (TÜ); Prof. Dr. Daniş Baykan (TÜ)

Posta Adresi / Address
Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, I.
Bina, Kat 1, oda nu.: 106, Klasik Arkeoloji Laboratuvarı, Güllapoğlu Yerleşkesi
22030, Merkez / Edirne

Telefon / Phone
0-284-235 95 27 Dâhili: 1202

E-posta Adresi / E-mail
masrop.e.dergi@gmail.com

İnternet Adresi / Web Address
<http://www.masrop.org>
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/masrop>
ISSN: 1307-4008

Ön Kapak Tasarım
Derginin bu sayısında yer alan yayın görsellerinden Ceren Baykan (TÜ) tarafından düzenlenmiştir.

Cilt 14 Sayı 1 -2 NİSAN / KASIM 2020

Yayımlanan makalelerin yayın hakkı saklıdır. MASROP E-Dergi’de yer alan makaleler (tekil veya toplu şekilde) basılı olarak çoğaltılamaz veya yayımlandığı sitelerden indirilerek, ticari veya başka bir amaçla dijital platformlarda paylaşılamaz. **Yayın etiği açısından yazarların (indirdiği pdf dosyayı doğrudan yüklemesi değil), personel sayfalarında ve academia.edu ve researchgate.net gibi açık akademik veri tabanlarında makalesinin yayımlandığı sayfanın uzantısını yüklenerek dosya ulaşımı vermesi uygundur.** Bilimsel yayınlarda kaynak gösterilerek alıntı halinde kısmi kullanımlar mümkün olmakla birlikte görsellerinin başka yayında kullanımı makale yazarının, görsel sahibinin özel iznine bağlıdır. Makalelerin yazın ve görsel içeriğinin etik ve yasal sorumluluğu yazar(lar)ına aittir. MASROP E-Dergi makalelerinin görselleri aksi belirtilmediği ve kaynak gösterilmediği sürece makalenin yazarına aittir.

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Daniş Baykan (TÜ) *Editör*
Dr. Ergün Karaca (TÜ) *Yardımcı Editör*
Ceren Baykan (TÜ) *Yayın Editörü*
Uğur Alanyurt (MSGSÜ) *Yardımcı Yayın Editörü*

Onursal Yayın Kurulu / Honorary Editorial Board

Oktay Ekinci Onursal Başkan / *Honorary Chief Editor (Vefat 2013)*
Prof. Dr. Belkıs Dinçol (İÜ emekli)
Prof. Dr. Turan Efe (Şeyh Edebalı Ü emekli)
Prof. Dr. Mehmet Özdoğan (İÜ emekli)
Prof. Dr. Nuran Şahin (Ege Ü emekli)
Prof. Dr. Elif Tül Tulunay (İÜ emekli)
Dr. Işık Şahin (TÜ emekli)
Dr. Aksel Tibet (İFEA İstanbul / *Vefat 2019*)

Alan Editörleri / Field Editors

Prof. Dr. Daniş Baykan (TÜ) - *Antik Çağ Arkeolojisi Alan Editörü*
Prof. Dr. Ayla Sevim Erol (Ankara Ü) - *Antropoloji Alan Editörü*
Prof. Dr. Gülgün Yılmaz (TÜ) - *Sanat Tarihi Alan Editörü*
Doç. Dr. Atilla Batmaz (Ege Ü) - *Önasya Arkeolojisi Alan Editörü*
Doç. Dr. Emma Louise Baysal (Ankara Ü) - *İngilizce Dil Editörü*
Doç. Dr. Hasan Peker (İÜ) - *Hititoloji Alan Editörü*
Doç. Dr. Fatma Banu Uçar Çakan (İÜ) - *Koruma Onarım Alan Editörü*
Dr. Nil Orbeyi (MSGSÜ) - *Mimarlık Alan Editörü*
Dr. Alper Yener Yavuz (Mehmet Akif Ersoy Ü) - *Paleoantropoloji Alan Editörü*

Hakem Danışma Kurulu / Advisory Board Unvan (Prof.; Doç.; Dr.) ve soyadı alfabetik / *Title and surname, alphabetic*

Prof. Dr. Serdar Aybek (Celal Bayar Ü)
 Prof. Dr. Asnu Bilban Yalçın (İÜ)
 Prof. Dr. Sedef Çokay Kepçe (İÜ)
 Prof. Dr. Ayla Sevim Erol (Ankara Ü)
 Prof. Dr. Timur Gültekin (Ankara Ü)
 Prof. Dr. Gül Işın (Akdeniz Ü)
 Prof. Dr. Necmi Karul (İÜ)
 Prof. Dr. Sevgi Lökçe (Atılım Ü)
 Prof. Dr. Gürcan Polat (Ege Ü)
 Prof. Dr. Gülsün Umurtak (İÜ)
 Prof. Dr. Gülgün Yılmaz (TÜ)

Prof. Dr. Daniş Baykan
 Prof. Dr. Demet Binan (MSGSÜ)
 Prof. Dr. Serra Durugönül (Mersin Ü)
 Prof. Dr. Bekir Eskici (Gazi Ü)
 Prof. Dr. Gül Gürtekin Demir (Ege Ü)
 Prof. Dr. Kaan İren (Muğla Sıtkı Koçman Ü)
 Prof. Dr. Zeynep Koçel Erdem (MSGSÜ)
 Prof. Dr. M. Sacit Pekak (Hacettepe Ü)
 Prof. Dr. Hamdi Şahin (İÜ)
 Prof. Dr. Ahmet Yaraş (TÜ)

Doç. Dr. Selim Ferruh Adalı (Ankara Sosyal Bilimler Ü)
 Doç. Dr. N. Çiçek Akçıl Harmankaya (İÜ)
 Doç. Dr. Atilla Batmaz (Ege Ü)
 Doç. Dr. Adnan Baysal (Ankara Ü)
 Doç. Dr. Özgü Çömezoğlu Uzbek (İÜ)
 Doç. Dr. Yeşim Doğan (Ankara Ü)
 Doç. Dr. Kenan Eren (MSGSÜ)
 Doç. Dr. Aliye Erol Özdzibay (İÜ)
 Doç. Dr. İlkan Hasdağlı (TÜ)
 Doç. Dr. Semiha Kartal (TÜ)
 Doç. Dr. Aşkı Özdizbay (İÜ)
 Doç. Dr. Hasan Peker (İÜ)
 Doç. Dr. Deniz Sarı (Bilecik Şeyh Edebali Ü)
 Doç. Dr. Ayça Tiryaki (İÜ)
 Doç. Dr. Fatma Banu Uçar Çakan (İÜ)
 Doç. Dr. Aslıhan Yurtsever Beyazıt (İÜ)

Doç. Dr. Sennur Akansel (TÜ)
 Doç. Dr. Çiler Altınbilek Algül (İÜ)
 Doç. Dr. Emma Louise Baysal (Ankara Ü)
 Doç. Dr. Yener Bektaş (Ahi Evran Ü)
 Doç. Dr. Arzu Demirel (Mehmet Akif Ersoy Ü)
 Doç. Dr. Emre Erdan (AMÜ)
 Doç. Dr. Melda Ermiş (İÜ)
 Doç. Dr. Lale Doğer (Ege Ü)
 Doç. Dr. Hatice Kalkan (Tekirdağ N. Kemal Ü)
 Doç. Dr. Dinçer Savaş Lenger (Akdeniz Ü)
 Doç. Dr. Hüseyin Sami Öztürk (Marmara Ü)
 Doç. Dr. Müjde Peker (İÜ)
 Doç. Dr. Nazire Papatya Seçkin (MSGSÜ)
 Doç. Dr. Murat Türkteki (Şeyh Edebali Ü)
 Doç. Dr. Derya Yalçıklı (Çanakkale 18 Mart Ü)

Dr. Ahmet İhsan Aytek (Mehmet Akif Ersoy Ü)
 Dr. Baki Demirtaş (TÜ)
 Dr. Öznur Gülhan (Ankara Ü)
 Dr. Burcu Kırmızı (MSGSÜ)
 Dr. Nil Orbeyi (MSGSÜ)
 Dr. Serdar Mayda (Ege Ü)
 Dr. Hüseyin Murat Özgen (MSGSÜ)
 Dr. Alper Yener Yavuz (Mehmet Akif Ersoy Ü)
 Dr. Nalan Damla Yılmaz Usta (S. Demirel Ü)

Dr. Mustafa Bilgin (Afyon Kocatepe Ü)
 Dr. Cevdet Merih Ereğ (Gazi Ü)
 Dr. Gökhan Kağmıcı (Uşak Ü)
 Dr. Hüseyin Köker (Süleyman Demirel Ü)
 Dr. Ergün Karaca
 Dr. Alptekin Oransay (Anadolu Ü)
 Dr. Feyzullah Şahin (İzmir Demokrasi Ü)
 Dr. Fuat Yılmaz (TÜ)
 Dr. S. Melike Zeren Hasdağlı (TÜ)

MASROP E-Dergi

Mimarlar Arkeologlar Sanat Tarihçileri Restoratörler Ortak Platformu E-Dergisi

Cilt 14 Sayı 1-2 Nisan - Kasım 2020 **Hakemleri**

Prof. Dr. Kaan İren (Muğla Sıtkı Koçman Ü)

Prof. Dr. Ahmet Yaraş (TÜ)

Doç. Dr. Atilla Batmaz (Ege Ü)

Doç. Dr. Kenan Eren (MSGSÜ)

Doç. Dr. İlkan Hasdağlı (TÜ)

Doç. Dr. Hatice Kalkan (Tekirdağ Namık Kemal Ü)

Doç. Dr. Aşkın Özdizbay (İÜ)

Doç. Dr. Müjde Peker (İÜ)

Doç. Dr. Deniz Sarı (Bilecik Şeyh Edebali Ü)

Dr. Mustafa Bilgin (Afyan Kocatepe Ü)

Dr. Fuat Yılmaz (TÜ)

İçindekiler

MASROP E-Dergi Künye	ii
MASROP E-Dergi Yayın Kurulu / <i>Editorial Board</i>	iii
MASROP E-Dergi Hakem Danışma Kurulu / <i>Advisory Board</i>	iv
Sayı Hakemleri	v
İçindekiler	vi
Editörden	vii
Araştırma Makalesi	
Sevingül Bilgin	1-32
Bilecik'te Bir Höyük Yerleşmesi: Arıcaklar <i>Arıcaklar, A Settlement Mound In Bilecik</i>	
Firat Girengir	33-46
Nif Dağı Ballicaoluk Yerleşiminde Bulunan Dokuma Tezgâhı Ağırlıkları <i>The Loom Weights from the Nif Mountain Ballicaoluk Settlement</i>	
Hacer Sancaktar - Kudret Sezgin	47-91
Yozgat İli Geç Demir Çağından Geç Antik Çağ'a Kadar Kaleler ve Savunma Yapıları <i>Fortress Settlements and Defense Structures from Late Iron Age to Late Antiquity in Yozgat Province</i>	

Editörden

Küresel ölçekte yaşanan salgın durumu nedeniyle 2020 Nisan sayımız iptal edilmiş, ardından da devam eden olumsuz koşullar ve DergiPark site yenilemesi sırasında yaşanan önemli veri kayıpları nedeniyle büyük aksamalar yaşanmıştır. Uzun süreden beri zamanında ve kuralına uygun süreçlerle yürüttüğümüz MASROP E-Dergi 2020 yılında olumsuz etkilenmiştir, bu nedenle de derginin sürdürülebilirliğini sağlamak ve yayın hayatına devamı açısından bir dizi planlamaya gidilmiştir. Öncelikle derginin yükünün hafifletilmesi açısından yayın kurulu ve danışma kurulları genişletilmiştir. Büyük zaman ve iş yükü kaybına neden olmasına karşın raporlama tutarsızlıkları nedeniyle işleyiş ve ciddiyetine şüpheyle yaklaşmaya başladığımız TR Dizin süreci de tarafımızdan askıya alınmıştır. Dergi iç yapılanması “Ulusal Hakemli” dergi statüsünde geliştirilerek gerek duyulursa önümüzde yıllarda yeniden TR Dizin süreci başlatılabilir. Dergimiz şu aşamada “Academic Search Complete”, “EBSCO”, “Academic Journal Index”, “WorldCat” ve “ASOS İndeks” “**Alan İndeksleri Tarfından Taranan Ulusal Hakemli Dergi**” konumundadır. Yazıların gönderi izleme, hakem ve yayınlanma süreçlerinin DergiPark üzerinden yürütülmesine ama bu sayıda yaşanan yazışma kaybı nedeniyle de önlem alınmasına karar verilmiştir.

2020 Nisan ve Kasım sayılarımız için birleştirilmiş halde düzenlediğimiz bu sayımızda “Bilecik’te Bir Höyük Yerleşmesi: Arıcaklar”, “Nif Dağı Ballıcaoluk Yerleşiminde Bulunan Dokuma Tezgâhı Ağırlıkları” ve “Yozgat İli Geç Demir Çağından Geç Antik Çağ’a Kadar Kaleler ve Savunma Yapıları” başlıklarında toplam üç araştırma makalesi yayımlanmaktadır. Nisan 2021 sayısı için süreç açıklaması yapılarak hem ana site hem de DergiPark kullanım alanlarından yayın çağrısına çıkılacaktır. Gerek bu sayıda gerekse daha önceden MASROP E-Dergi’nin yükünü üstlenen yayın ve danışma kurullarına, hakemlerimize ve dergiye destek veren tüm akademisyen ve araştırmacılara teşekkürlerimi sunuyorum. Dergimiz Dergipark (<http://dergipark.gov.tr/masrop>) ve ana siteden (<http://masrop.org/>) eş zamanlı yayınlanmaya devam edecektir. Gelecek sayılardan itibaren artan alan editörlerimiz ve bayrak devri olarak gördüğümüz yayın kurulu sorumluluk devirleriyle dinamik ve sürekli kılmaya çalıştığımız MASROP E-Dergi’nin bilim yolculuğunun uzun olmasını umuyoruz.

Prof. Dr. Daniş Baykan
Edirne / Kasım 2020

Bilecik’te Bir Höyük Yerleşmesi: Arıcaklar *Arıcaklar, A Settlement Mound In Bilecik*

Sevingül BİLGİN*

Öz

20. yüzyılın başında, ağırlıklı olarak epigrafik kalıntılar üzerine çalışmalar yürüten araştırmacılar tarafından literatüre tanıtılan Arıcaklar Köyü ve aynı isimle anılan höyük, arkeolojik faaliyetler açısından ise Anadolu prehistoryasına katkılar sağlayacağı düşüncesiyle 1950’lerde yeniden incelenmiştir. Bu dönemden itibaren belli aralıklarla köy ve çevresinde devam eden yüzey araştırmaları, özellikle MÖ 2. binyıl dönemlerine ilişkin verileriyle dikkati çekmiş; epigrafik saha çalışmaları sonucunda ise Roma İmparatorluk ve Geç Antik Çağ’ı hakkında bilgiler sunmuştur. Bununla birlikte, çalışmaya konu edilen seramik buluntuları, yukarıda bahsedilen dönemlerin dışında, arada kalan bir süreci işaret etmektedir. Aşağıda detaylarıyla sunulan dönemi ilgilendiren buluntu grubu, 2016 yılından beri her yıl sistematik olarak sürdürülen yüzey araştırmalarında toplanan malzeme arasından seçilerek tasnif edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilecik, Höyük, Keramik, Arkaik, Hellenistik

Abstract

At the beginning of the 20th century, epigraphists spotted the archaeological site of Arıcaklar, in the village from which it takes its name. Archaeological research at the site began in the 1950s and aimed to shed light on prehistoric Anatolia. Since then, both the mound and village have been visited intermittently for epigraphical research and archaeological survey. With this combined research, archaeologists now have information regarding the occupation of this site during the 2nd millennium BC and the Roman Imperial Period to Late Antiquity. Until 2016, when systematic surveys began, the period in between was unknown. During these ongoing surveys, a group of pottery fragments dating to this understudied period of time was collected and is discussed in this study.

Keywords: Bilecik, Mound, Pottery, Archaic, Hellenistic

---

* Sevingül Bilgin (MA), MSGSÜ Klâsik Arkeoloji Ana Bilim Dalı Doktora Programı, sevingulbilgin@gmail.com (<https://orcid.org/0000-0002-5053-2625>)
Bu çalışma Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’nin, 2016-01.BŞEÜ.04-04 numaralı bilimsel araştırma projesi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Makaleye konu olan malzemeyi çalışmaya izin veren ve tüm bilgileri benimle paylaşan hocam Doç. Dr. Deniz Sarı’ya teşekkür ederim.

Arıcaklar Höyüğü, Bilecik'in Gölpazarı ilçesine bağlı Arıcaklar Köyü'nde yer almaktadır. Kuzeyinde modern Bolu-Bilecik yolu ile sınırlanan höyük, (Resim 1) Prof. Dr. İ. Kılıç Kökten tarafından tescillenmiştir¹. 1990'lı yılların başında Prof. Dr. Turan Efe tarafından Kütahya, Bilecik ve Eskişehir illerinde yapılan yüzey araştırmaları kapsamında yeniden ziyaret edilen höyükte Klâsik Dönem malzemesinin yoğunlukta olduğu belirtilmiştir (Efe 1992: 567; Efe ve Perello 2016: 46).

Doç. Dr. Deniz Sarı başkanlığında 2016 yılından beri yürütülen Bilecik İli yüzey araştırmaları, bölgedeki pek çok höyükle birlikte Arıcaklar'ın da (Resim 2) değerlendirilmesini sağlamış ve höyükten toplanan malzeme çalışılmak üzere Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne getirilmiştir.

Alan hakkında yazılı tarihsel bilgiler ancak Roma İmparatorluk Dönemi'nden itibaren karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde Bolu-Bilecik yolu olarak bilinen hat, Antik Çağ'da Hac yolunun bir parçasıydı (French 1981). Söz konusu güzergâh hakkında bilgi veren en erken kaynak ise, MS 333'te Burdigalense'den (modern Bordeaux) yola çıkarak, Kudüs'e giden bir hacının, yolu üzerindeki istasyonları, birbirlerine olan uzaklıkları ile not ettiği Itinerarium Burdigalense'dir. Hem Itinerarium'daki mesafeler üzerinden yapılan hesaplamalar hem de çevrede ele geçen yazıtlar aracılığıyla Arıcaklar'ın, Nikaia teritoryumunda yer alan Tataion (Belke 2020: 1029) isimli bir *mansio*² (durak noktası) ve *emporion* (Şahin 1981: 59-60, Nr. 1071) olduğu anlaşılmıştır.

Arıcaklar'dan Gölpazarı'na giden yol üzerinde bulunan ve MS 1-2. yüzyıla tarihlenen bir sunak yazıtından³, Tataion *emporionu*'nun yöneticisinin, Zeus'a adanan yeni bir tapınağın yapım süreciyle de ilgilendiğini öğrenmekteyiz (Şahin 1981: 60, Nr. 1071). 19. yüzyılda Bithynia yazıtlarını çalışan Gustav Mendel, Arıcaklar'da üzerinde çok sayıda kalıntının yer aldığı tepeliğin bir akropolis olmaya uygun olduğunu yazmıştır (Mendel 1900: 401). Bu iki veriden yola çıkarak Sencer Şahin, yazıtta bahsi geçen tapınağın lokalizasyonu için höyüğün araştırılmasını önermiştir (Şahin 1981: 202a).

2017 ve 2018 yıllarındaki yüzey araştırmalarında, yaklaşık 235 x 160 m boyutlarında ve ova seviyesinden 20 m yükseklikte olan höyüğün eteklerinde MÖ 3 ve 2. binyıl; tepesinde ise ağırlıklı olarak MÖ 1. binyıl keramiğinin (Sarı 2018: 449-450) yanı sıra Arkaik'ten Hellenistik Dönem'e dek tarihlenebilen parçalar tespit edilmiştir.

Makalenin konusunu oluşturan malzeme grubu, ana hatlarıyla Arkaik Dönem'den Hellenistik Dönem'e kadar tanımlanan parçaları kapsamaktadır. Anlatım bütünlüğünün sağlanabilmesi için kronoloji denemesi yapılarak ve kendi içinde tasnif edilerek değerlendirilmeye çalışılmıştır. Öte yandan bazı formlar ise tekildir.

¹ Höyük üzerinden toplanan Kalkolitik Dönem keramiklerinin yanı sıra Klâsik Devir tanımıyla değerlendirilen bir bronz insan figürünü başı, çizilerek not edilmiştir (Kökten 1951: 209, Lev. XII a).

² MS 388'de çıkan bir kararnamede Tataion, *mansio* olarak geçmekteydi. Ancak diğer mansiolardan farklı olarak yalnızca şehir statüsündeki yerleşmelere özgü bir *decuriones*'e de (kent meclisi) sahipti (Cod. Theodos. XII 1, 119). MS 451'e gelindiğinde hem Hierokles tarafından (Hier. 694,1) hem de Khalkedon Konsili kararlarında (ACO II 1, 3, S. 59 [418]); Nikaia'ya bağlı bir *regeōn* (şehir statüsünde olmayan ancak merkezi yerleşimi bulunan kırsal alan) olarak sayılmıştır. Tataion, Notitiae Episcopatumum listelerine göre MS 9 ile 12. yüzyıllar arasında piskoposluk merkeziydi (Mango, Ignatios 6, 23, 46f. (Nr. 10), 56f. (Nr. 17), 171f., 176; Darrouzès, Notitiae 40, 89; Nr. 4, 198; 7, 237; 9, 135; 10, 152; 13, 148).

³ Yazıt günümüzde kayıptır.

1. Korinth İthalı Keramik

Alandan tek olarak ele geçen ve kapalı bir formun omuz kısmına ait olduğu anlaşılan parçanın⁴ (Resim 3) dış yüzeyine, açık renk zemin üzerine siyah ve mora yakın bordo astar ile yatay bantlar ve bunların arasında kalan alana yine aynı renklerde dil dizisi bezenmiştir. Yaklaşık olarak MÖ 7. yüzyılın ortasından itibaren görülmeye başlayan bu dil motiflerinin üslubu dikkate alındığında parçanın Geç Protokorinth ile Geç Korinth arasına tarihlenmesi uygundur (Payne 1931: 19).

2. Lydia Keramiği

Höyüğün tepesinden ele geçen iki farklı parçanın, bezeme stilleri dolayısıyla Anadolu lu özellikler gösterdiği tespit edilmiştir.

Resim 4.1 sığ bir tabak parçasıdır. İçinde ve dışında, kırık beyaz astar üzerine açık kahverengi kalın bantlar oluşturacak biçimde dalgalı hatlar, fırça yardımıyla çizilmiştir. Yine aynı renkte bir hat da tabağın ağız boyunca döner. Bu bezeme stili Lydia üretimi kaplara özgü olup, “marbled ware” (mermer taklidi) olarak sınıflandırılmaktadır (Greenewalt 1966: 120-124). Ağırlıklı olarak Sardeis ve çevresinde üretilen bu grubun çeşitli merkezlerde yerel taklitleri de yapılmıştır (Greenewalt 1978: 39). Arıcaklar buluntusu ise hamur yapısındaki yoğun mika katkı ve parlak astarı (Gürtekin Demir 2007: 48) nedeniyle Sardeis üretimlerine yakındır.

Resim 4.2 ise düze yakın profilli bir skyphostur (Moore ve Pease Philippides 1986: 58-61). Ağız kenarının biraz altında yatay ve burgulu kulp bulunur. Kabın dış yüzeyi koyu kırmızı astarlı olup, metalik siyah bir hat dudağın altından özensizce dolaşmaktadır. Bu bezeme Lydia keramiğinde görülen ve *streaky glaze* (damarlı boyalı) olarak bilinen bezeme türüne benzemektedir (Gürtekin 1998: 242). Kulpların arasında kalan alanın yalın bırakıldığı skyphoslar⁵ Daskyleion gibi, Lydia egemenliğindeki merkezlerde sıklıkla rastlanan formlardandır (Gürtekin Demir 2002: 123).

3. Siyah Figürlü Keramik

Höyüğün tepesinde bulunan parça (Resim 5.1) beyaz zeminli ve siyah figürlü bir kabın gövdesine aittir. Gövdenin iç bükey olması ve aşağıda değinilecek bezeme tercihi, parçanın bir alabastron veya lekythosa ait olduğunu düşündürmektedir. Her iki form da kıymetli yağların veya parfümlerin depolandığı kaplar olup (Richter ve Milne 1935: 14-17), hem günlük yaşamda hem de mezar hediyesi olarak kullanılmışlardır (Sparkes ve Talcott 1970: 150-155; Moore ve Pease Philippides 1986: 43-48). Kabın çok az bir kısmı koruna geldiği için bezeme hakkında kesin bir yorum yapmak yanıltıcı olabilir ancak gövdenin asıl bezemesinin açık palmet olduğu düşünülmektedir. Beyaz zemin üstünde pul pul dökülmüş olan siyah astar, bir palmetin alttan ilk üç yaprağını ve çevresini dönen kıvrımlı dalı gösteriyor olmalıdır. Bu alan altta biri ince biri kalın olmak üzere iki yatay bant ile sınırlanmıştır. Bu verilere dayanarak birden fazla atölye önerisi getirilebilmektedir:

- Beyaz zemin üzerine palmet motifinin alabastron üzerinde kullanımı MÖ 6. yüzyılın son çeyreğinde Paidikos Alabastron Grubu’nda görülmektedir (Beazley 1963: 98-101; Mertens 1977: Lev. 18.4).

⁴ Dışbükey eğimli profil, parçanın bir aryballosa ait olduğunu düşündürmektedir. Kokulu yağlar taşımaya yarayan bu formun, Korinth’te MÖ 8. yüzyıldan itibaren ortaya çıktığı kabul edilir (Payne 1931; Amyx 1988; Neeft 2012).

⁵ Lydia skyphosu, bir Protokorinth formundan türemiştir (Young 1953: 164).

- Lekythos gövdesinde beyaz zemin üzerine siyah palmet kullanımının⁶ öncül birkaç tekil örnek dışında, MÖ 500 yılı civarında aktif olan Diosphos Ressamı ile popüler hale geldiği kabul görmektedir (Haspels 1936: 110). Aynı tip bezeme Diosphos atölyesi ile ilişkilendirilen farklı ressamlar tarafından da kullanılmıştır.

- MÖ 5. yüzyıl boyunca “pattern lekythos” olarak tanımlanan, tamamen bitkisel ve/veya geometrik bezemeli lekythoslar, farklı atölye ve ressamlar tarafından üretilmiştir. Diosphos, Haimon ve Beldam atölyeleri başlıcalarıdır. (Kurtz 1975: 143-153).

İlk kez Caroline Haspels tarafından tespit edilen Beldam ressamı ve atölyesi, “pattern lekythos” grubunda ürün veren en etkin ressam/atölye olarak düşünülmektedir⁷.

Batı Anadolu ile Akdeniz kıyısındaki yerleşimlerde sıklıkla rastlanan (Çokay Kepçe 2010: 214-215) “pattern lekythoslar”, MÖ 5. yüzyılın ikinci ve üçüncü çeyreğinde aktif olan (Kurtz 1975: 153) Beldam atölyesine atfedilmiştir⁸.

Parçanın alt kısmında görece keskin içe dönmesi ve yukarıda bahsi geçen karşılaştırma örneklerinden anlaşıldığı üzere kalın yatay bant bezemenin lekythoslar üzerinde görülmesi, Resim 5.1’in alabastrondan ziyade lekythos olduğunu düşündürmektedir.

Höyüğün batı eteklerinden ele geçen parça (Resim 5. 2) ise, iç kısmının siyah astarlı olması göz önüne alındığında açık formlu bir kabın gövdesine ait olmalıdır. Dış yüzeyde bezeme olarak bir palmetin uç kısımları (?) ve stilize sarmaşık dalı görülür. Bu iki bezemenin MÖ 5. yüzyılın ilk çeyreğinde birlikte kullanıldığı skyphos örnekleri Atina Agorası’ndan bilinmektedir (Moore ve Pease Philippides 1986: 96).

4. Amphora

Höyükten biri ağız ve boyun, diğeri dip olmak üzere iki amphora parçası ele geçmiştir.

Dışa çekik üçgen profilli ağız kenarı ve düz silindirik boynu koruna gelen Resim 6.1, bu özellikleriyle Kuzey Ege amphorası olarak sınıflandırılmıştır. Resim 6.2 ise literatürde “cube-shaped” olarak tanımlanan oyuk dipli bir amphora kaidesidir. Bu tip kaidelere MÖ 4.-3. yüzyılda güney Ege üretimleri arasında rastlanmaktadır (Cankardeş Şenol ve Alkaç 2007: 265). Morfolojik özellikleri doğrultusunda üretim yeri olarak Knidos öne çıkmaktadır (Monachov 1999: 166, Fig. 6).

5. Astarlı Keramik

5. 1. Siyah Astarlı

Höyükte bulunan iki gövde parçası, omuzdan kırıklı kantharoslara ait olup bu parçalardan Resim 7.1’in gövde altı yivli iken Resim 7.2’de bu alan düz bırakılmıştır. Yalın siyah astarlıdır. MÖ 6. yüzyıl sonlarına doğru Atina merkezli olarak gelişen, kabın yüzeyinin parlak siyah astarla kaplandığı teknik hem geniş bir coğrafyaya ihraç edilmiş hem de ilerleyen

⁶ “side palmette lekythoi” grubu. Burada palmetler yalnızca kabın yan yüzlerinde bulunuyor ve ortadaki figürlü sahneyi sınırıyorlardı (Beazley 1963: 300).

⁷ Caroline Haspels, Atina’da bulunan bir lekythos üzerindeki satyroslar tarafından işkenceye uğrayan yaşlı kadın betiminden yola çıkarak Beldam ismini (Beldam, eski İngilizce’de yaşlı kadın anlamına gelir) vermiştir (Haspels 1936: 170).

⁸ Stilistik özelliklerin yanı sıra lekythos tipleri de tüm halde ele geçen buluntular için atölye tespiti yapmada rol oynar.

yüzyıllarda yerel taklitleri üretilmiştir (Cook 1965: 143). Attika üretimleri, kırmızı tondaki homojen hamurlarının yanı sıra metalik görünümü veren parlak ve kalın astar yapılarını MÖ 4. yüzyıla kadar korumuşlardır. MÖ 3. yüzyılın ortasından itibaren ise astar parlaklığını yitirerek daha donuk ve mat bir görünüme bürünür (Rotroff 1997: 11).

Arıcaklar’ın da etki alanı içinde kaldığı bölgedeki merkezlerin MÖ 5. yüzyılda Attika üretimi figürlü ve siyah astarlı kaplar ithal ettiği bilinmektedir⁹. MÖ 4. yüzyıldan itibaren ise ithal mallar yerini yerel taklitlere bırakmaya başlamıştır¹⁰. Andrea Berlin ve Kathleen Lynch, bu taklitlerin kalitesini çömlekçinin becerisinin (Atinalı olsun veya olmasın) yanı sıra yerel malzemenin elverişinin de belirlediğini belirtir. Dolayısıyla hamur, kullanılan teknik ve yüzey işlemi yerel malzemeyi ayırt etmede önemli rol oynar (Berlin ve Lynch 2002: 167-171).

Resim 7.1 ve 2’nin yalnızca alt gövdeleri koruna gelmiş olmakla birlikte, bu tipler Atina Agorası’nda MÖ 4. yüzyıl repertuarında bulunan kantharoslar ile benzeşir. Bununla birlikte Attik formların aslına uygun biçimde yerelde taklit edildiği Troia’dan bilinmektedir (Berlin 2002: 138). Resim 7.1’in astarı fazlasıyla saydamdır. Resim 7.2’nin ise astarında yer yer daha parlak bir görünüm yakalanmış olsa da hamur içindeki kireç katkıları ve bu katkıların astarlı yüzeyde dahi pürüzlü bir görüntü oluşturması nedeniyle her iki parça da muhtemelen yerel birer taklit olmalıdır.

5.2. Basit Astarlı

Resim 8 geniş bir kâsedir. Ağız yatay halde dışa çekilmiş ve üst kısma iki adet sığ yiv açılmıştır. Gövdenin koruna gelen üst yarısından hafif küresel biçimde indiği anlaşılmaktadır. Hamur kırmızımsı sarı renkte iken bordomsu kırmızı astar yer yer dökülmüştür. Kökeni bir önceki maddede değinilen Attika siyah astarlıları olmakla birlikte, pazar payı yüksek bu üretimlerin astarları yerelde siyah, açık kırmızı ve kahverengi olabilmekteydi (Duman 2010: 70, B10-B13).

Veronika Mitsopoulos Leon, Ephesos’ta bulunan parçaları tabak olarak değerlendirmiş ve Atina Agorası’ndaki örneklerin sayıca çok az olmasına karşılık Samaria (J. W. Crowfoot, G. M. Crowfoot ve Kenyon 1957: 11-13), Tarsos (Goldman 1950: F34 ve F38), Priene (Zahn 1904: Fig. 541.81), Antiokheia (Waagé 1948: 4), Samos (Tölle Kastenbein 1974: 114, Z133) ve Miletos’ta (Mitsopoulos Leon 1991: 24, A61-A67) yoğun görülmelerine dayanarak, Akdeniz’in doğusunda daha popüler oldukları şeklinde yorumlamıştır (Mitsopoulos Leon 1991: 24).

Arıcaklar’da bulunan kâse de söz konusu karşılaştırma örneklerine dayanarak MÖ 3. yüzyılın sonları ile MÖ 2. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

6. Batı Yamacı Stilinde Bezeli Keramik

Höyüğün tepesi ve batı eteklerinden, formları hakkında yorum yapabileceğimiz Batı yamacı stilinde bezenmiş iki farklı parça ele geçmiştir.

⁹ Hellespontos Phrygia’sının satrap merkezi olan Daskyleion ve doğuda Gordion’da bu ithalatın varlığı net bir şekilde ortaya konmuştur. Daskyleion için bakınız; Tuna Nörling 1999: 1-92; Görkay 1999: 1-100; Bulut 2009: 55-67. Gordion için bakınız; Sams 1979: 10; DeVries 1997: 453; Winter 1984: 53-54, 282-284.

¹⁰ Peloponnesos Savaşı sonrası ve sonrasında Atinalı çömlekçilerin farklı yerlere göç ederek yerel işlikler kurmasıyla Atina’nın pazar payı küçülmüştür. (Cook 1965: 143; MacDonald 1981: 159-168).

Bu bezeme stili adını, 20. yüzyılın hemen başında ilk kez tespit edildiği yer olan Atina Akropolisi'nin batı yamacından alır (Watzinger 1901: 50). Temelde koyu renk astarın üzerine açık renkler ile bezeme yapılmasına dayanan stilin uygulandığı formlar oldukça çeşitlidir¹¹.

MÖ 3. yüzyılın başından itibaren bu teknikle bezenmiş formlar, kıta Yunanistan'ı yanı sıra, Akdeniz ve Karadeniz'deki çok sayıda yerleşime yayılmıştır¹².

Arıcaklar'da tespit edilebilen formlardan ilki, kantharos veya skyphostur¹³. İncelenen ilk parça (Resim 9.1) gövdenin alt kısmına aittir. Dış yüzeyinde sivri uçlu oluk bezeme bulunmakta olup¹⁴ astar, bej ve açık siyah olmak üzere iki renklidir. Gövde üzerindeki sivri uçlu oluk bezemeye Daskyleion'da Batı Yamacı stilinde bezenmiş kantharos ve skyphoslar üzerinde rastlanmıştır (Bulut 2013: 83-85). Analoji kurulabilen örneklerin astarlarının da birden fazla renk geçişini barındırdığı anlaşılmaktadır. Kabın buluntu durumuna da bağlı olarak hamurda çok seyrek kireç katkı gözlemlenmiştir.

Resim 9.2'nin ağız ve gövdesine ait küçük bir kısım ele geçmiş olmakla birlikte yarım küre karınlı kâse formu olduğu belirlenebilmiştir.

Kabın dış yüzeyinde astar mat, ayrıca 10 R 4/1 koyu kırmızımsı gri ve 10 R 5/8 kırmızı olacak şekilde iki renklidir. İç yüzeyde ise -parçanın boyutlarını da göz önünde bulundurarak- kırmızı renk ağırlıkta olabilir. İnce cidarlı parçanın dış yüzeyinde, ağız kenarının hemen altında üstte yatay, altta vev olmak üzere iki sıra yiv bulunmaktadır. Yivlerin atında, kazıma ile yapılmış kıvrımlı dalların ucunda boya ile eklenmiş kalp şeklinde sarmaşık yaprakları görülmektedir.

Kâse, Doris Behr tarafından Pergamon'da oturtulan tipoloji üzerinden değerlendirilmiş ve ağız profilinin düz yükselmesi nedeniyle, I. Evre - Varyasyon B'ye ait olduğu tespit edilmiştir (Behr 1988: 147-148).

Daskyleion malzemesini inceleyen Hülya Bulut, dışta astarın çoğunlukla mat ve siyah-kırmızı geçişli olabildiğini, içteki astarın ise dıştan farklı olarak kırmızı kahverengi tonlarda olduğunu ifade eder (Bulut 2013: 77-78). Bu tanım Arıcaklar'da bulunan kâseye de uymaktadır. Ayrıca kabın hamuru kırmızımsı kahverengi olup herhangi bir katkı maddesine rastlanmamıştır. Bu haliyle yine Daskyleion (Dereboylu 2003: 60; Bulut 2013: 77-78) ve İlion'da (Berlin 1999: 86) bulunan örneklerle benzerlik taşımaktadır¹⁵.

7. Kalıp Yapımı Keramik

19. yüzyıl sonunda Atina'daki koleksiyonlarda yer alan ancak aslen Megara kentinden geldiği belirtilen kâseler Otto Benndorf tarafından yayınlanmış ve Megaralılarca kullanıldığı Athenaios aracılığıyla bilinen *gaulos* (Athenaios XI. 467c.) isimli kâselerden yola çıkılarak "Megara kâseleri" olarak adlandırılmışlardır (Benndorf 188: 177-118). Bu kullanım, kâselerin üretim yerinin Megara olmadığı anlaşılınca yerini yeni tanımlara bırakmıştır. Günümüzde

¹¹ Bezeme stili detayı ve form repertuarı için bakınız Rotroff 1991: 59-102.

¹² Yayılım alanları ve farklı atölyeler için bakınız Rotroff 2002: 97-115.

¹³ Form ayrımları ve terimler için bakınız Rotroff 1997.

¹⁴ Susan Rotroff, Pergamon üretimi batı yamacı stilinde bezeli amphoralar üzerinden yaptığı değerlendirmede, diğer biçimsel farklılıklara ek olarak gövdenin alt kısmında görülen oluk bezemelerin Attika üretimlerinde görülmeyen bir özellik olduğunu belirtir (Rotroff 2002: 99).

¹⁵ Arıcaklar malzemesinin henüz kil analizi yapılmamıştır.

Susan Rotroff tarafından önerilen “kalıp yapımı kâse” (Retroff 1982: 2-3) ve Susan Rotroff ile Andrew Oliver tarafından önerilen “yarımküre kalıp yapımı kabartmalı kâse” (Retroff ve Oliver 2003: 91) güncel yayınlarda yaygın olarak kabul edilmişlerdir.

Tamamı höyüğün batı eteklerinden toplanan üç farklı kalıp yapımı kabartmalı kâse parçası, Susan Rotroff’un bezeme sınıflandırması izlenerek “figürlü bezemeli”, “bitkisel bezemeli” ve “uzun petalli” olarak ayrılabilmiştir (Retroff 1982: 15-24).

Buna göre Resim 10.1, figürlü kâseler sınıfına girmektedir. Gövdenin koruna gelen kısmından anlaşıldığı kadarıyla kalykste lotus yaprağının üst ucu, duvarda ise sağa doğru koşar halde Eros betimi ve Eros’un sırtı hizasında asma yaprağı görülmektedir. Bu haliyle dahi; figür seçimleri, ince cidarlı profil yapısı ve hamur/astar rengiyle Ephesos’taki Monogram atölyesinin özellikleriyle örtüşmektedir (Laumonier 1977: 129-130). Bununla birlikte Ephesos örneklerindeki yoğun mika katkının (Rogl 2001: 102) tersine, hamur tamamen homojendir. Atölyenin ürünleri, Akdeniz havzası ve Karadeniz’deki pek çok merkezde ele geçtiği gibi (Rogl 2014: 132-134), geç dönemde yerel taklitlerinin de üretildiği bilinmektedir (Rogl 2001: 105; Bouzek 2017). Arıcaklar’daki örneğin de böylesi yerel veya bölgesel bir üretimin parçası olması ihtimal dahilindedir.

Resim 10.2, ağız kenar bandı ve kalykse ait bir parçadır. Bitkisel bezemelidir. Yalnızca dört yaprağı koruna gelen palmet motifi, inci dizisi ve kabartma nokta dizileri seçilebilmektedir. Astar kırmızının tonlarında olmakla birlikte bazı alanlarda yoğunlaşarak griye dönmüştür. Sığ ve ovale yakın iri inciler, Ephesos’ta Menemakhos atölyesinin¹⁶ kullandığı bir bezeme çeşidi olarak kabul edilir (Laumonier 1977: 60, 9. Seri, grup 14). Buna ek olarak aynı tip, Miletos’ta bir kalıp üzerinde bulunmuş ve bu veya muadili kalıplardan üretildiği belirtilen kaplar da ayrıca ele geçmiştir (Kossatz 1990: 91-93).

Resim 10.3, gövdenin alt kısmına aittir. Madalyonun dış hattı seçilebilmekte ve buradan petallar başlamaktadır. Aralarında boşlukları olan petalların iç kısımları düz zemindir.

8. Açık Renk Zeminli Keramik

Höyüğün tepesinden tek olarak ele geçen parçanın (Resim 11), bezemesine bağlı olarak bir lagynosun omuz kısmına ait olduğu düşünülmektedir. Lagynoslar MÖ 3. yüzyıldan başlayarak MÖ 1. yüzyıla dek kullanılan tek kulplu, ince uzun boyunlu ve geniş karınlı “testi” lere verilen isimdir. Form, kaba ve ince mallar olarak ikiye ayrılır. Kaba olanlar daha büyük (30 cm ve üstü) ve bezemesiz olup, amphoralarla birlikte şarap ticaretinde kullanılırdı. Bu versiyon MÖ 3. yüzyılın ilk yarısından itibaren kullanımdaydı (Retroff 2006: 83). Burada ele alınan parça ise ince mallar grubundadır ve sofraya kullanımı için tasarlanmıştır. Kaba örneklerle göre daha ufak olan bu grubun içindeki beyaz zeminli lagynoslar (Leroux 1913: 101-113) özellikle MÖ 180 ile 50 yılları arasında oldukça popülerdi¹⁷. Formun ayırıcı özelliği olan astar; pembe, açık bej ve tebeşir beyazı iken bezeme kırmızı, kahverengi ve siyah olabilmekteydi (Retroff 1997: 225). Buna uygun olarak Resim 11’de açık renk zemin üzerine turuncumsu kahverengi astarla bir sıra halindeki yaprak motifleriyle bezenmiş, bu bezeme

¹⁶ Bu atölye, kâselerin dibinde genitif halde (Menemakhos’un) veya monogram biçiminde (ME) yer alan isim aracılığıyla bilinmektedir (Laumonier 1977: 21).

¹⁷ Retroff ve Oliver 2003: 72. Beyaz zeminli lekythoslar, kaba örneklerden sonra ortaya çıkmışlardır. Bilinen en erken örnekler MÖ 3. yüzyılın sonuna tarihlenmektedir (Goldman 1950: 226, no. 189; Bruneau 1970: 471 ve 475).

üstte ve altta birer yatay bantla sınırlandırılmıştır. Yoğun mika ve seyrek kireç katkılı hamur, Pergamon'daki örneklerin hamurlarına (Schäfer 1968: 102-103) yakındır.

9. İonia Tabağı¹⁸

Sığ bir tabak parçası olan Resim 12'nin dik gövdesinin kesiti üçgen biçimlidir. Resim 12'de koruna gelmemiş olmakla birlikte, tüm halde ele geçen örnekler göre düz dipli veya kısa ve geniş kaideli oldukları bilinmektedir. Bu tip, ağırlıklı olarak Ephesos'ta üretildiği analizlerle da kanıtlanmış olan (Zabehlicky Scheffenegger, Sauer ve Schneider 1996: 41-59) ve literatürde "gri mallar" olarak bilinen mal grubunun tabak formları ile benzerdir (Mitsopoulos Leon 1991: 78-82, F2-F7). MÖ 2. yüzyılın başından itibaren Akdeniz'deki merkezlerde yoğun olarak rastlanan bu grubun en ayırıcı özelliği gri ve yoğun mika katkılı hamuru ile parlak siyah astardır (Tekkök Bıçken 1996: 51, A99). Arıcaklar'daki parçanın hamurunda ise mika katkı gözlemlenmemiş olup, hamur rengi kırmızımsı sarıdır. Astar tondonun tamamında ve açık gri tonda olup, dış yüzeyde daldırma tekniği uygulandığı için damlalar halinde akmıştır¹⁹. Hamur ve astarlama biçimindeki farklılıklar, tabağın yerel ve/veya bölgesel bir taklit olabileceğini düşündürmüştür²⁰.

10. Yalın Keramik

Höyükten üçü çömlek, ikisi ise testi ve sofrta amphorası olabilecek toplam 5 adet yalın keramik ele geçmiştir.

Çömlekler genelde ağız kısmında bir kapağın oturmasına elverişli girintilerin bulunduğu, küresel gövdeli, düz veya yuvarlak dipli formlardır (Sparkes ve Talcott 1970: 224; Rotroff 2006: 165). Antik Çağ'da "khytra" (χύτρα) (Amyx ve Pritchett 1958: 211-212) olarak adlandırılan bu kaplar su ısıtma, çorba ve etli yemek pişirme gibi mutfak aktivitelerinde kullanılıyordu (Sparkes 1962: 130). Ağırlıklı olarak yerel üretilen çömlekler, bir moda anlayışının dışında, tamamen işlevsel özellikte oldukları için de on yıllar boyunca çok belirgin tip değişimlerine uğramazlardı. Bu nedenle özellikle yüzey buluntusu olan parçalar için kısa tarihsel aralıklar vermek imkansızdır.

Arıcaklar'da bulunan çömleklerin dışa çekik ve kapak oturması için üstü yivlendirilmiş dudakları ortak özellikleridir (Resim 13. 1-3). Hamur yapılarında yoğun katkı maddeleri görülür. Bu katkı maddeleri kapların içinde bulunan yemeğin hızlı ve eşit ısınmasına olanak veren iletken malzeme olarak da işlev görürlerdi. İncelenen örneklerin benzerlerini Priene (Fenn 2016: 93) ve Didyma'daki (Wintermeyer 2004: 76-77, T2) Hellenistik Dönem tabakalarından ele geçen malzeme arasında bulmak mümkün olmuştur.

Sofra amphorası olabilecek Resim 13.4, gövdenin başladığı noktaya dek koruna gelmiştir. Dudak yukarı çekik olup, iç kısımda belli belirsiz bir kademe oluşturulmuştur. Çift ve dikey kulpludur. Boynun orta kısmında, kulpların başladığı hizada halka halinde çıkıntı bulunur.

¹⁸ Literatürde pek çok farklı isimle anılmakla birlikte (Doksanaltı 2006: 295-296) asıl üretim merkezi olan Ephesos'ta gri hamur öne çıkmakta ve ayırıcı bir özellik taşımaktadır. Arıcaklar'da bulunan parçanın hamur renginin farklı olmasından dolayı, Susan Rotroff'un Atina Agorası buluntuları için kullandığı (Retroff 1997: 233) ve daha genel bir bölgeye işaret eden bu tanım tercih edilmiştir.

¹⁹ Bu astarlama biçimi dolayısıyla parça, MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilebilir. Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Bilgin'e bu bilgi için teşekkür ederim.

²⁰ Troia'da Ephesos üretimlerinin yanı sıra farklı üretim yerlerinden gelen gri mallar olduğu belirtilmiştir. Uzantı 1.

Üzerinde yer yer astar izleri görülür. Resim 13.4’teki gibi temiz killi ve tüm veya parçalı astarlı sofa amphoraları farklı coğrafyalarda uzun dönemler boyunca kullanılmışlardır²¹.

Testi olarak sınıflandırılan Resim 13.5 ise boyun hizasına dek koruna gelmiştir. Dudağın iç kısmı kademelidir. Dikey kulp ağzın altından başlar. Hamurdaki katkı maddelerinden dolayı yüzey pürüzlüdür ve bu haliyle pişirme kapları hamuruna yakındır. Andrea Berlin, kaba hamurlu testilerin, sofa kullanımından farklı işlevleri olabileceğini belirtmiştir (Berlin 1997: 142).

Sonuç

Arıcaklar’daki keramik malzeme çeşitliliğini anlayabilmek için tarihsel süreçleri hem antik kaynaklar hem de kazılarla takip edilebilen çevre yerleşmeleri incelemek gerekli görülmüştür.

Höyüğün, Kalkolitik Çağ’dan itibaren iskân edildiği, erken dönemlerde yapılan çalışmalar sayesinde zaten bilinmekteydi.

MÖ 2. binyılda yerleşmenin keramiği, Orta Anadolu’daki Gordion, Polatlı ve Boğazköy gibi merkezlerde görülen keramik geleneği ile ortak özellikler taşıyordu (Sarı 2017: 493). Ayrıca höyükten, Frig unsurlarının bulunduğu Alişar IV (von der Osten 1937: Res. 66.2) ve Alacahöyük I (Fischer 1963: Lev. 68, 620) tabakalarından bilinen, dışta yuvarlatılmış kalınlaştırılmış dudaklı omurgalı kâseler de ele geçirilmiştir²².

MÖ 7. yüzyıla gelindiğinde ise höyüğün batı ve doğusundaki merkezlerle aynı zamanlarda Yunan anakarası ile yapılan ticaretten etkilendiğini, Korinth üretimi parça (Resim 3) sayesinde anlamaktayız. Zira Daskyleion’da Korinth ithali aryballos ilk olarak Geç Protokorinth - Geçiş Dönemi’nde ortaya çıkmış ve Erken Korinth’te artış göstererek Geç Korinth’e dek görülmeye devam etmiştir (Görkay 1999a: 133-135). Gordion için de benzer bir durum söz konusudur (DeVries 2005: 37).

Aynı yüzyılda Daskyleion’un Lydia egemenliği altına girdiği antik kaynaklar aracılığıyla aktarılmış olup (Masson 1962: 21, Fr. 104; FgrHist 90, Fr. 63) bu veriler materyal buluntu ile de desteklenmiştir (Bakır ve Gusmani 1993: 138; Bakır 2003: 13). Alyattes döneminde Lydia sınırları, Gordion’u da içine alacak şekilde doğuda Halys Nehri’ne dek genişler (Young 1976: 360). Gordion’da özellikle Küçük Höyük, Lydia’ya atfedilen bir yerleşim olup burada lydion gibi doğrudan Lydia keramik repertuarına özgü formlar bulunmuştur (Young 1958: 141). Dolayısıyla her iki merkezde de kendi yeme içme adetlerini sürdüren Lyd kökenlilerin varlığı kabul edilmektedir. Bu durumda hali hazırda bu iki merkez arasındaki bölgede kalan Arıcaklar Höyüğü’nde mermer taklidi tabak (Resim 4.1) ve damarlı boyalı skyphosa²³ (Resim 4.2) ait parçaların ele geçmesi gayet olağandır.

²¹ Sofa amphoraları çok çeşitli tiplerde olabilmektedir. İçlerindeki ürünlerle ithal edildikten sonra evlerde ikincil kullanıma da sokulabilen bu kapların muhteviyatı çeşitli olmalıdır (Sparkes ve Talcott 1970: 150-155; Moore ve Pease Philippides 1986: 187-191). Örneğin Atina Agorası’nda bulunan bir sofa amphorasının üzerinde boya ile yazılmış “IIAPIOC” ismine rastlanmış ve buradan yola çıkılarak amphoranın şarap ticareti yapan Paros adasından geldiği yorumlanmıştır. Ancak şaraptan ziyade daha kısa sürede tüketilecek sıvılar (bal veya sirke) içermiş olabilecekleri de öne sürülmüştür (Rotroff 2006: 86-87).

²² Söz konusu malzeme ile ilgili yorumlarından dolayı Doç. Dr. Deniz Sarı’ya teşekkür ederim.

²³ Kathleen Lynch, Lydlerin içki olarak şarabı tercih ettiklerini ve bu nedenle skyphosun Lydia keramiğinde önemli bir yer tuttuğunu belirtir (Lynch 2016: 56). Sardeis’teki skyphos kullanımını için bakınız Dusinberre 1999: 93.

MÖ 6. yüzyılın ortasından itibaren Daskyleion merkezli Hellespontos Phrygia'sının içinde ve yine aynı hat arasında kalan²⁴ Arıcaklar'da, bezeme üsluplarına göre en erken MÖ 5. yüzyılın başında ulaşılmış olabilecek ve muhtemelen her ikisi de Attika üretimi siyah figürlü kap parçalarından bahsetmiştik. Bir lekythosa ait olduğunu düşündüğümüz parçanın (Resim 5.1) benzerleri hem Daskyleion (Tuna Nörning 1999: 15) hem Gordion'da bulunmuş (Lynch ve Matter 2014: 111-112) ve doğrudan Beldam atölyesine atfedilmişlerdir²⁵. Resim 5.2'nin dış yüzeyindeki palmet – sarmaşık dalı motifleri de Daskyleion'da bulunan skyphoslar üzerindeki bezemelerle örtüşmektedir (Görkay 1999b: Lev. 11/138). Pers istilasının MÖ 5. yüzyıl gibi erken dönemlerinde özellikle Batı Anadolu'da Yunan keramiklerinin ithalinin devam etmesi, Daskyleion özelinde -ve muhtemelen çevresinde- hala ikamet eden, Yunan ürünlerine alışık ve ucuz siyah figürlü kaplar ile siyah astarlı kapları kullanan Lydia ve Phrygia kökenlilerin varlığını gösteriyor olmalıydı (Görkay 1999b: 22-25). Zira Gordion'daki görece az sayıdaki Attika üretimi malzeme de (Toteva 2009: 383) Lyd yerleşimcilerin tercihi ile açıklanmıştır (Lynch 2016: 56-57).

Propontis'in güney kıyılarındaki liman yerleşmelerine gelen ithal malların, bölgedeki kuzey-güney yönlü yükseltilere takılmadan (Burney 1956: 179-180) Daskyleion üzerinden geçerek, doğu-batı hattında harekete imkân sağlayan Hellespontos Phrygia'sı yolu sayesinde iç kesimlere dağıldığı düşünülmektedir (Resim 14). Özellikle MÖ 7. yüzyılın sonlarından itibaren önem kazanan bu ticari rotanın (Koçak Yaldır 2011: 372 ve 374-375), MÖ 5. yüzyılın başında hala kullanımda olduğu kabul edilmektedir (Miller 1997: 71; Lynch ve Matter 2014: 110).

Yerleşmede şu an için tespit edilebilen en erken amphora (Resim 6.1) Kuzey Ege tiplerinden olup MÖ 4. yüzyıla tarihlenebilmiştir. Daskyleion'da MÖ 4. yüzyıla tarihlenen amphoraların ulaşımı için de Kyzikos'tan başladığı tahmin edilen aynı rota önerilmektedir (Atila 2005: 69).

İkinci amphora buluntusu olan dip parçası ise (Resim 6.2) morfolojik özelliklerine göre Güney Ege amphoralarından olmalıdır. MÖ 4. yüzyıl sonundan itibaren Rodos ve Knidos amphoralarının ticaret ağının genişleyerek (Tzochev 2015: 245-246 ve 250; Lawall 2015: 271) Kuzey Ege tiplerinin sayısal olarak önüne geçtiği çeşitli yerleşim yerlerinde tespit edilmiştir (Lejpunskaja 2010: 64-65). Tercihlerdeki bu değişimin küçük ölçekli de olsa Arıcaklar gibi iç kesim yerleşmelerine dahi yansıdığı anlaşılmaktadır.

Batı yamacı stilinde bezeli ürünlerin hamur ve astar özellikleri MÖ 3 ve 2. yüzyılda Daskyleion ve/veya batı yönündeki ticaretin hala devam ettiğini düşündürmektedir.

MÖ 2. yüzyılın sonundan itibaren Ephesos atölyelerinde üretilen ve ihraç sahası oldukça geniş (Bouzek 1990; Bouzek 2007) kalıp yapımı kabartmalı kâselerin höyükte bulunmasına ek olarak muhtemelen yerel bir taklit olsa dahi Ionia tabağının varlığı, Batı Anadolu'nun kıyı kentlerinde popüler olan ürünlerin de tercih edildiğini göstermektedir.

Höyüğün tepesinin tarıma açılarak tahrip edilmesi, maalesef bugünkü bilgilerimizin sınırlı kalmasına yol açmıştır. Ancak ilerisi için yeni veriler sağlamaya elverişli olan alan, gelecek araştırma sezonlarında tekrar değerlendirilmek üzere ziyaret edilecektir.

²⁴ Satraplığın etki sahası Gordion'a dek uzanmaktaydı (Sekunda 1988: 176).

²⁵ Metin içinde aynı bezemeyi kullanan farklı atölyelere değinilmiştir.

Katalog²⁶

Korinth İthalı Keramik

Kat. Nr.: 1 (Resim 3)

Buluntu adı: Aryballos?

Hamur: 2,5 YR 6/1 reddish gray (kırmızımsı gri), iyi elenmiş, iyi pişmiş, sert dokulu ve pürüzsüz

Astar: 5 YR 4/1 dark gray (koyu gri) ve 10 R 5/3 weak red (soluk kırmızı)

Bezeme: Yatay bantlar arasında dil dizisi (4 tanesi koruna gelmiş)

Paralel: Amyx ve Lawrence 1975, Lev. 39, 208

Tarihleme: MÖ 7. yüzyılın ortasından 6. yüzyıl ortasına dek

Lydia Keramiği

Kat. Nr.: 2 (Resim 4.1)

Buluntu adı: Tabak

Ölçüler: Yüksek: 1,3 cm

Hamur: 2, 5 YR 5/8 red (kırmızı) ve 2, 5 YR 4/2 weak red (soluk kırmızı), ikili pişmiş. Yoğun mika katkılı, yüzey sert dokulu ve pürüzsüz

Astar: 5 YR 7/6 reddish yellow (kırmızımsı sarı) ve 5 YR 5/8 yellowish red (sarımsı kırmızı)

Bezeme: Mermer taklidi

Paralel: Uzantı 2, Fig. 24

Tarihleme: MÖ 7. yüzyıl sonu ile MÖ 5. yüzyıl sonu arası (Greenewalt 1966: 144-151)

Kat. Nr.: 3 (Resim 4.2)

Buluntu adı: Skyphos

Ölçüler: A.ç.: 20 cm, Yüksek: 3 cm

Hamur: 10 R 5/8 red (kırmızı), çok seyrek kireç katkılı, iyi pişmiş, yüzey sert dokulu ve pürüzsüz.

Astar: Dışta 2, 5 YR 5/8 red (kırmızı) ve 2, 5 YR 4/1 dark reddish gray (koyu kırmızımsı gri). İçte astar yok.

Bezeme: Damarlı boyalı

Paralel: Gürtekin Demir 2002, Fig. 12, 46 ve 57; Kerschner, Mommsen ve Schwedt 2007, Lev. 33, 1

Tarihleme: MÖ 7.- 6. yüzyıllar²⁷

Siyah Figürlü Keramik

Kat. Nr.: 4 (Resim 5.1)

Buluntu adı: Lekythos

Hamur: 5 YR 6/6 reddish yellow (kırmızımsı sarı), iyi elenmiş, yüzey sert dokulu ve pürüzsüz

Astar: 5 YR 4/1 dark gray (koyu gri) ve 5 YR 8/4 pink (pembe)

Bezeme: Palmet motifi?

Paralel: Paidikos Alabastron Grubu: Beazley 1963: 99. 6; side palmette lekythos: Beazley 1963: 303.11 (Diosphos atölyesi); pattern lekythos: Haspels 1936: 233.37 (Diosphos ressamı); Tuna-Nörling 1991, Lev. 16, 305 ve Lev. 18, 325-328; Çokay Kepçe 2006, Kat. No. SF 4;

²⁶ Renk tanımları için Munsell Soil Chart 1994 edition kullanılmıştır.

²⁷ Tarihlemede ana üretimin yapıldığı dönemler temel alınmıştır. Üretimin MÖ 8. yüzyılın sonunda başladığı ve MÖ 4. yüzyıla dek devam ettiğine dair veriler de bulunmaktadır (Gürtekin 1998: 244-245).

Alkaç 2006, Kat. No 6; Ochotnikov 2006, Fig. 8, 8; Aslan 2017, s. 492, Fig. 2 (No. 3); Tekocak vd. 2017, Fig. 1 ve 2 (Beldam ressamı/atölyesi)
Tarihleme: MÖ 6. yüzyıl sonu ile 5. yüzyıl ortalarına dek

Kat. Nr.: 5 (Resim 5.2)

Buluntu adı: Skyphos?

Hamur: 5 YR 6/6 reddish yellow (kırmızımsı sarı), iyi pişmiş, iyi elenmiş, yüzey sert dokulu ve pürüzsüz.

Astar: 5 YR 4/1 dark gray (koyu gri), içte tüm, dışta bezeme halinde

Bezeme: Palmet motifi? ve sarmaşık dalı

Paralel: Moore ve Pease Philippides 1986: Lev. 103, 1511, 1513, 1519; Görkay 1999b: Lev. 11, 138

Tarihleme: MÖ 5. yüzyıl başı

Amphora

Kat. Nr.: 6 (Resim 6.1)

Buluntu adı: Amphora ağzı

Ölçüler: A.ç: 10 cm, Yük.: 4,5 cm

Hamur: 2, 5 YR 6/8 light red (açık kırmızı), iyi pişmiş, iyi elenmiş. Yüzey sert dokulu ve pürüzsüz²⁸

Paralel: Inaishvili ve Vashakidze 2010, Lev. 84, 4

Tarihleme: MÖ 4. yüzyıl

Kat. Nr.: 7 (Resim 6.2)

Buluntu adı: Amphora kaidesi

Ölçüler: D.ç.: 4,6 cm, Yük.: 3,2 cm

Hamur: 2, 5 YR 6/8 light red (açık kırmızı), İkili pişmiş, yüzey sert, hafif pürüzlü, siyah-beyaz taşçık ve kireç katkılı

Paralel: Monakhov 2003, Lev. 74, 1; Gülsefa 2016, Kat. No. 49; Sakarya 2016, Lev. XXIX, 91

Tarihleme: MÖ 4. yüzyıl ortası- MÖ 3. yüzyıl başı

Siyah Astarlı Keramik

Kat. Nr.: 8 (Resim 7.1)

Buluntu adı: Kantharos

Hamur: 2, 5 YR 6/8 light red (açık kırmızı), iyi elenmiş, iyi pişmiş, sert dokulu, yüzey pürüzsüz

Astar: 10 YR 4/1 dark gray (koyu gri), mat

Tarihleme: MÖ 3. yüzyıl?

Kat. Nr.: 9 (Resim 7.2)

Buluntu adı: Kantharos

Hamur: 2, 5 YR 6/8 light red (açık kırmızı), iyi elenmiş, iyi pişmiş, sert dokulu ve yüzey pürüzsüz

Astar: 10 YR 4/1 dark gray (koyu gri), mat

Tarihleme: MÖ 3. Yüzyıl?

---

²⁸ Hamurda katkı maddesinin gözlemlenememesi, köken hakkında yorum yapmayı güçleştirmektedir.

Basit Astarlı Keramik

Kat. Nr.: 10 (Resim 8)

Buluntu adı: Kâse

Ölçüler: A.ç.: 21,4 cm, Yük.: 1,9 cm

Hamur: 5 YR 7/6 reddish yellow (kırmızımsı sarı), iyi elenmiş, iyi pişmiş, yüzey sert dokulu ancak tozsuz yapılı.

Astar: 5 YR 6/6 reddish yellow (kırmızımsı sarı), bazı yerlerde dökülmüş

Paralel: Mitsopoulos Leon 1991, Lev. 12, A61; Duman 2010, Lev. XIV, B10-12.

Batı Yamacı Stilinde Bezeli Keramik

Kat. Nr.: 11 (Resim 9.1)

Buluntu adı: Kantharos veya skyphos

Hamur: 2, 5 YR 6/8 light red (açık kırmızı). İyi elenmiş, iyi pişmiş, yüzey sert dokulu ve pürüzsüz

Astar: 7,5 YR 5/6 strong brown (yoğun kahverengi) ve 10 YR 2/2 very dark brown (koyu kahverengi) (mat)

Bezeme: Sivri uçlu oluk bezeme

Paralel: Bulut 2013, Fig. 3, 21-24; Bilgin 2017, Lev. 14, Çiz. Nr. 94.

Tarihleme: MÖ 3-2. yüzyıllar

Kat. Nr.: 12 (Resim 9.2)

Buluntu adı: Yarım küre karınlı kâse

Ölçüler: A.ç.: 10,4 cm, Yük: 2 cm

Hamur: 2,5 YR 6/8 light red (açık kırmızı), iyi elenmiş, iyi pişmiş, yüzey sert dokulu ve pürüzsüz

Astar: 10 R 4/1 dark reddish gray (koyu kırmızımsı gri) ve 10 R 5/8 red (kırmızı), yapraklar için 5 YR 8/4 pink (pembe)

Bezeme: Sarmaşık dalı

Paralel: Mitsopoulos Leon 1991, Lev. 39, B 64; Dereboylu 2003, Lev. XLIV, BY 33.

Tarihleme: MÖ 2. yüzyılın ikinci çeyreği

Kalıp Yapımı Keramik

Kat. Nr.: 13 (Resim 10.1)

Buluntu adı: Kalıp yapımı kabartmalı kâse

Hamur: 2,5 YR 6/8 light red (açık kırmızı), iyi pişmiş, iyi elenmiş yüzey sert dokulu ve pürüzsüz

Astar: 2,5 YR 5/8 red (kırmızı), iç kısımda 2,5 YR 5/6 red (kırmızı) dalgalanmalar

Bezeme: Eros, lotus ve asma yaprağı

Paralel: Koşan Eros: Laumonier 1977, Lev. 36, 3181 (Monogram atölyesi, XIII. Seri d);

lotus: Laumonier 1977, Lev. 36, 1346 (Monogram atölyesi, XIII. Seri d); asma yaprağı:

Petrova 2014, Fig. 4, 2a; genel: Kossatz 1990, Lev. 25, M 421.

Tarihleme: MÖ 2. yüzyılın sonu - 1. yüzyılın başı

Kat. Nr.: 14 (Resim 10.2)

Buluntu adı: Kalıp yapımı kabartmalı kâse

Hamur: 2,5 YR 6/8 light red (açık kırmızı), hamur iyi elenmiş, yüzey sert dokulu ve pürüzsüz

Astar: 10 R 5/8 red (kırmızı). Ayrıca içte ve dışta 10 R 5/2 weak red (soluk kırmızı) dalgalanmalar

Bezeme: Kabartma nokta dizileri, inci dizisi, palmet

Paralel: İnci dizisi: Kossatz 1990, Fig. 30, M 466; Fenn 2016, Lev. 8, A 13. İnci ve kabartma nokta dizisi: Laumonier 1977, Lev. 31, 666-910; Kossatz 1990, Fig. 45, M 728

Tarihleme: MÖ 2. yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren

Kat. Nr.: 15 (Resim 10.3)

Buluntu adı: Kalıp yapımı kabartmalı kâse

Hamur: 5 YR 6/6 reddish yellow (kırmızımsı sarı), siyah katkı (demir oksit?), iyi pişmiş, yüzey sert ve pürüzsüz

Astar: 10 R 5/8 red (kırmızı)

Bezeme: Petallı

Paralel: Kossatz 1990, Lev. 32, M636

Tarihleme: MÖ 2. yüzyıl sonları

Açık Renk Zeminli Keramik

Kat. Nr.: 16 (Resim 11)

Buluntu adı: Lagynos

Hamur: 5 YR 7/8 reddish yellow (kırmızımsı sarı) ve 5 YR 7/1 light gray (açık gri). İkili pişmiş, yüzey sert ve pürüzsüz. Mika ve kireç katkılı.

Astar: 5 YR 7/6 reddish yellow (kırmızımsı sarı) ve 5 YR 7/8 reddish yellow (kırmızımsı sarı).

Bezeme: Yatay bantlar arasında bir sıra yaprak

Paralel: Schäfer 1968, Lev. 44, F 10; Rotroff ve Oliver 2003, Lev. 49, 302.

Tarihleme: MÖ 2. yüzyıl civarı

Ionia Tabağı

Kat. Nr.: 17 (Resim 12)

Buluntu adı: Tabak

Ölçüler: A.ç.: 17,4 cm, Yük.: 2,1 cm

Hamur: 5 YR 6/6 reddish yellow (kırmızımsı sarı), çok seyrek kireç katkılı, iyi pişmiş, yüzey sert dokulu ve pürüzsüz.

Astar: 7,5 YR 5/1 gray (gri). İç kısımda tamamen, dışta gövdede ve dipte akmış damlalar halinde

Paralel: Mitsopoulos Leon 1991, Lev. 94, F2-F7; Meriç 2002, Lev. 11, K99

Tarihleme: MÖ 1. yüzyıl

Yalın Keramik

Kat. Nr.: 18 (Resim 13.1)

Buluntu adı: Çömlek

Ölçüler: A.ç.: 17 cm, Yük.: 2,9 cm

Hamur: 10 R 5/8 red (kırmızı), yoğun mika, beyaz ve gri taşçık katkılı, iyi pişmiş. Katkı maddelerine bağlı olarak yüzey hafif pürüzlü, sert dokulu.

Kat. Nr.: 19 (Resim 13.2)

Buluntu adı: Çömlek

Ölçüler: A.ç.: 14,4 cm, Yük.: 2,2 cm

Hamur: 2, 5 YR 6/8 light red (açık kırmızı), mika, beyaz ve gri taşçık katkılı, iyi pişmiş, sert dokulu, yüzey katkı maddelerine bağlı olarak hafif pürüzlü

Paralel: Fenn 2016, Lev. 58, A422

Tarihleme: MÖ 2 ile 1. yüzyıllar

Kat. Nr.: 20 (Resim 13.3)

Buluntu adı: Çömlek

Ölçüler: A.ç.: 17,6 cm, Yük.: 2 cm

Hamur: 5 YR 6/6 reddish yellow (kırmızımsı sarı), iyi pişmiş, beyaz taşçık katkılı, yüzey sert dokulu ve pürüzsüz

Paralel: Fenn 2016, Lev. 52, A378

Tarihleme: MÖ 2 ile 1. yüzyıllar

Kat. Nr.: 21 (Resim 13.4)

Buluntu adı: Sofra amphorası

Ölçüler: A.ç.: 3,4 cm, Yük.: 4,8 cm

Hamur: 2,5 YR 6/8 light red (açık kırmızı), katkı maddesi yok, sert dokulu ve pürüzsüz, iyi pişmiş

Astar: Damllalar halinde 2, 5 YR 6/6 light red (açık kırmızı)

Kat. Nr.: 22 (Resim 13.5)

Buluntu adı: Testi

Ölçüler: A.ç.: 9,8 cm, Yük.: 3,1 cm

Hamur: 5 YR 5/6 yellowish red (sarımsı kırmızı), çok seyrek mika katkılı. İyi-orta pişmiş, sert dokulu ve pürüzsüz

Resim Listesi

Resim 1. Arıcaklar’ın konumu (Bilecik İli Arkeolojik Yüzey Araştırması arşivi)

Resim 2. Höyüğün kuzeybatıdan görünümü (Bilecik İli Arkeolojik Yüzey Araştırması arşivi)

Resim 3. Korinth İthalı Keramik (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Resim 4. Lydia Keramiği (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Resim 5. Siyah Figürlü Keramik (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Resim 6. Amphora (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Resim 7. Siyah Astarlı Keramik (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Resim 8. Basit Astarlı Keramik (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Resim 9. Batı Yamacı Stilinde Bezeli Keramik (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Resim 10. Kalıp Yapımı Keramik (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Resim 11. Açık Renk Zeminli Keramik (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Resim 12. Ionia Tabağı (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Resim 13. Mutfak Kapları (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Resim 14. Arıcaklar’ın Hellespontos Phrygia’sı içindeki konumu (Haritanın aslı: Lynch ve Matter 2014: Fig. 4)

Kaynaklar**Antik Kaynaklar**

- ACO *Concilium universale Chalcedonense*, Schwartz, E. (Ed.), Acta Conciliorum oecumenicorum II. 1-6, Berlin, 1932-1938.
- Athen. Athenaios, *The Deipnosophists*, C.B. Gulick, Çev., The Loeb Classical Library, Londra, 1971.
- Cod. Theodos. Theodosianus, *Codex Theodosianus: Theodosiani libri XVI cum constitutionibus Sirmondianis I-II*, Krüger, P., Mommsen, T. ve Meyer, P. M. (Ed.), Berlin, 1954.
- FgrHist Die Fragmente der griechischen Historiker, Jacoby, F., (Ed.), Berlin, 1926-1930.
- Hie. Hierokles, *Le Synekdemòs d'Hiérokès*, Honigmann, E. (Ed.), Brüksel, 1939.
- Ignat. Ignatios, *The Correspondence of Ignatios the Deacon*. Text, Translation, and Commentary by C. Mango ve C. Mango, Çev., Corpus fontium historiae Byzantinae 39, Washington, D.C., 1997.

Modern Kaynaklar

- Alkaç 2006: Alkaç, E., "Tarsus Müzesinde Bulunan Bir Grup Lekythos", *OLBA XIV*, 2006, 53-70.
- Amyx ve Pritchett 1958: Amyx, D A., Pritchett, W. K., *The Attic Stelai: Part III. Vases and Other Containers*, Hesperia 27.4, 1958, 255-310, DOI: 10.2307/147190
- Amyx ve Lawrence 1975: Amyx, D. A., Lawrence, P., "Archaic Corinthian pottery and the Anaploga well", *Corinth*, Cilt 7.2, Princeton, 1975.
- Amyx 1988: Amyx, D. A., *Corinthian vase-painting of the archaic period*, California studies in the history of art 25, Berkeley, 1988.
- Aslan 2017: Aslan, H., "Börükçü'den Bir Grup Siyah Figürlü Lekythos", *SEFAD* 38, 2017, 481-492, DOI: 10.21497/sefad.377492.
- Atila 2005: Atila, C., "Bandırma Arkeoloji Müzesi'nden Bir Grup Ticari Amphora", 22. Araştırma Sonuçları Toplantısı I, Ankara, 2005, 69-80.
- Aydın Tavukçu 2006: Aydın Tavukçu, Z., *Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, 2006.
- Bakır ve Gusmani 1993: Bakır, T., Gusmani R., "Graffiti aus Daskyleion", *Kadmos. Zeitschrift für vor- und frühgriechische Epigraphik* 32, 1993, 135-144.
- Bakır 2003: Bakır, T., "Daskyleion (Tyaiy Drayahya) Hellespontine Phrygia bölgesi akhaemenid satraplığı", *Anadolu* 25, 2003, 1-26.
- Beazley 1963: Beazley, J. D., *Attic red-figure vase-painters*, Oxford, 1963.

- Behr 1988: Behr, D., “Neue Ergebnisse zur pergamenischen Westabhangkeramik”, *Istanbuler Mitteilungen* 38, 1988, 97-178.
- Belke 2020: Belke, K., *Bithynien und Hellespont*, Koder, J. (Ed.), *Tabula Imperii Byzantini* 13, Teil 1, Viyana, 2020.
- Benndorf 1883: Benndorf, O., *Griechische und sizilische Vasenbilder*, Berlin, 1883.
- Berlin 1997: Berlin, A., *Tell Anafa II, I. The Hellenistic and Roman Pottery: The Plain Wares*, Herbert, S. C. (Ed.), Ann Arbor, 1997.
- Berlin 1999: Berlin, A. M., “Studies in Hellenistic Ilion: the Lower City. Stratified assemblages and chronology”, *Studia Troica* 9, 1999, 73-157.
- Berlin 2002: Berlin, A. M., “Ilion before Alexander. A fourth century B.C. ritual deposit”, *Studia Troica* 12, 2002, 131-165.
- Berlin ve Lynch 2002: Berlin, A. M., Lynch, K., “Going Greek. Atticizing pottery in the Achaemenid world”, *Studia Troica* 12, 2002, 167-178.
- Bilgin 2017: Bilgin, M., “Keramik Buluntular”, Peker, M., Baykan, C. ve Baykan, D. (Ed.), *Nif Dağı: Balıcaoluk (2008-2016): Prof. Dr. Elif Tül Tulunay Onuruna*, İstanbul, 2017, 32-109.
- Boardman 1996: Boardman, J., *Rotfigurige Vasen aus Athen: ein Handbuch. Die Klassische Zeit*, Kulturgeschichte der antiken Welt 48, Mainz am Rhein, 1996.
- Bouzek 2017: Bouzek, J., “Second-in-Rank Local Producers of Megarian Bowls in the Aegean and Elsewhere”, Kozal, E., Akar, M., Heffron, Y., Çilingiroğlu, Ç., Şerifoğlu, T. E., Çakırlar, C., Ünlüsoy, S., Jean, E. (Ed.), *Questions, approaches, and dialogues in Eastern Mediterranean archaeology : studies in honor of Marie-Henriette and Charles Gates*, *Alter Orient und Altes Testament* 445, Münster, 2017, 619-631.
- Bulut 2009: Bulut, H., “The Destruction Date of the Bulla Archive at Daskyleion Reconsidered: The Evidence from the Black-Glazed and Partially-Glazed Pottery”, *Jahreshefte des Österreichischen Archäologischen Institutes in Wien* 78, 2009, 55-67.
- Bulut 2013: Bulut, H., “West Slope Ware from Daskyleion”, *Istanbuler Mitteilungen* 63, 2013, 75-127.
- Burney 1956: Burney, C. A., “Northern Anatolia before Classical times”, *Anatolian Studies* 6, 1956, 179-203, DOI: 10.2307/3642409.
- Bruneau 1970: Bruneau, P., “Tombe d’Argos”, *Bulletin de correspondance hellénique* 94, 1970, 437-531, DOI: 10.3406/bch.1970.4871
- Crowfoot, vd. 1957: Crowfoot, J. W., Crowfoot, G. M., Kenyon, K. M., *The objects from Samaria*, Samaria-Sebaste; reports of the work

- of the Joint expedition in 1931-1933 and of the British expedition in 1935 3, Londra, 1957.
- Cook 1965: Cook, R. M., “Old Smyrna: Fourth-Century Black Glaze”, *The Annual of the British School at Athens* 60, 1965, 143-153.
- Çokay Kepçe 2006: Çokay Kepçe, S., *Antalya Karaçalı Nekropolü*, Adalya Ek Yayın Dizisi 4, İstanbul, 2006.
- Çokay Kepçe 2010: Çokay Kepçe, S., “Pamphylia’da Klâsik Dönem’de Saptanan Yerel ve Yunan Unsurlar Üzerine Bir Değerlendirme”, *Colloquium Anatolicum IX*, İstanbul, 2010, 213-227.
- Darrouzès 1981: Darrouzès, J., *Notitiae Episcopatum Ecclesiae Constantinopolitanae*, Géographie ecclésiastique de l’Empire Byzantin 1, Paris 1981.
- Dereboylu 2003: Dereboylu, E., “Daskyleion Kabartma Kâseleri ve Batı Yamacı Kapları Kronoloji ve Üretim Yeri Problemleri”, Reynal, C. A. (Ed.), *Les céramiques en Anatolie aux époques hellénistique et romaine: Actes de la table ronde d’Istanbul, 22-24 mai 1996*, Varia Anatolica 15, İstanbul, 2003, 55-63.
- DeVries 1997: DeVries, K., “The Attic pottery from Gordion”, Oakley, J. H., Coulson, W.D.E ve Palagia, O. (Ed.), *Athenian potters and painters. The conference proceedings*, Oxford, 1997, 447-455.
- DeVries 2005: DeVries, K., “Greek pottery and Gordion chronology”, Kealhofer, L. (Ed.), *The Archaeology of Midas and Phrygians: recent work at Gordion*, Philadelphia, 36-55.
- DeVries 2008: DeVries, K., “The Age of Midas at Gordion and Beyond”, *Ancient Near Eastern Studies* 45, 2008, 30-64.
- Doksanaltı 2006: Doksanaltı, E. M., *Knidos Kap-Krio Kazı Alanı*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2006.
- Duman 2010: Duman, B., *Laodikeia Helenistik ve Erken Roma Dönemi Seramiği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2010.
- Dusinberre 1999: Dusinberre, E. R. M., “Satrapal Sardis: Achaemenid Bowls in an Achaemenid Capital”, *American Journal of Archaeology* 103/1, 1999, 73-102.
- Efe 1992: Efe, T., “1990 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları”, *IX. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 1992, 561-583.
- Fenn 2016: Fenn, N., “Späthellenistische und frühkaiserzeitliche Keramik aus Priene: Untersuchungen zu Herkunft und Produktion”, *Archäologische Forschungen* 35, Wiesbaden, 2016.

- Fischer 1963: Fischer, F., *Die hethitische Keramik von Boğazköy*, Berlin, 1963.
- French 1981: French, D., *Roman roads and milestones of Asia Minor I: The pilgrim’s road*, British Archaeological Reports, International Series 105, Oxford, 1981.
- Goldman 1950: Goldman, H., *Excavations at Gözlü Kule, Tarsus: I. The Hellenistic and Roman Periods*, Princeton, 1950.
- Görkay 1999a: Görkay, K., *Batı Anadolu’ya Korinth ve Attika Siyah Figür Seramiğinin İthali, Dağılımı ve Değerlendirmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 1999.
- Görkay 1999b: Görkay, K., “Attic black-figure pottery from Daskyleion”, *Asia Minor Studien 34, Studien zum antiken Kleinasien IV*, 1999, 1-100.
- Gülsefa 2016: Gülsefa, G., “2006-2013 Myndos Kazılarında Ele Geçen Amphoralar ve Amphora Mühür Buluntuları”, Şahin, D. (Ed.), *Myndos Kazı ve Araştırmaları 2004-2013*, Ankara, 2016, 35-160.
- Gürtekin Demir 1998: Gürtekin Demir, G. R., *Lydia seramiğinde yabancı etkiler*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir, 1998.
- Gürtekin Demir 2002: Gürtekin Demir, G. R., “Lydian painted pottery at Daskyleion”, *Anatolian Studies* 52, 2002, 111-143.
- Gürtekin Demir 2007: Gürtekin Demir, G. R., “Provincial Production of Lydian painted pottery”, Çilingiroğlu A. ve Sagona, A. (Ed.), *Anatolian Iron Ages 6: the proceedings of the Sixth Anatolian Iron Ages Colloquium held at Eskişehir, 16-20 August 2004*, Ancient Near Eastern studies. Supplement 20, Leuven, 2007, 47-77.
- Greenewalt 1966: Greenewalt, C. H., *Lydian Pottery of the Sixth Century BC. The Lydion and Marbled Ware*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Pensilvanya Üniversitesi, Philadelphia, 1966.
- Greenewalt 1978: Greenewalt, C. H., “Lydian elements in the material culture of Sardis”, Ed, Akurgal, E., *The proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology, Ankara - İzmir 23. - 30. IX. 1973*, Ankara, 1978, 37-45.
- Haspels 1936: Haspels, C. H. E., *Attic black-figured lekythoi*, Paris, 1936.
- Inaishvili ve Vashakidze 2010: Inaishvili, N., Vashakidze, N., “Typology and Chronology of Greek, Roman and Early Byzantine Amphorae From Petra-Tsikhisdziri”, Kassab Tezgör, D. ve Inaishvili, N. (Ed.), *PATABS I, production and trade of amphorae in the Black Sea : actes de la Table Ronde internationale de Batoumi et Trabzon, 27 - 29 avril 2006*, Varia Anatolica 21, Paris, 2010, 151-152.

- Koçak Yaldır 2011: Koçak Yaldır, A., “Imported trade amphoras in Daskyleion from the seventh and sixth centuries BC and the Hellespontine-Phrygia route”, *World Archaeology* 43.3, 2011, 364-379, DOI: 10.1080/00438243.2011.607610
- Kossatz 1990: Kossatz, A. U., *Funde aus Milet. Teil 1: Die megarischen Becher*, Berlin, 1990.
- Kökten 1951: Kökten, İ. K., “Kuzeybatı Anadolu’nun Tarihöncesi Hakkında Yeni Gözlemler”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Dergisi* 9.3, 1951, 201-214.
- Kurtz 1975: Kurtz, D. C., *Athenian white lekythoi: patterns and painters*, Oxford, 1975.
- Laumonier 1977: Laumonier, A., *La céramique hellénistique à reliefs. I. Ateliers “ioniens”*, Exploration Archéologique de Délos 31, Paris, 1977.
- Lawall 2011: Lawall, M. L., “Early Hellenistic Amphoras from Two Closed Contexts: Kerynia Shipwreck and Ephesos Well LB”, S. Drougou (Ed.), *Z’ Epistēmōnikē Synantēsē gia tēn ellēnistikē keramikē: Aigio*, 4-9 April 2005, Praktika, Atina, 2011, 673-682.
- Lawall 2015: Lawall, M. L., “Transport Amphoras, Markets, and Changing Practices in the Economies of Greece, Sixth to First Centuries BCE.”, Harris, E., Lewis, D. ve Woolmer, M. (Ed.), *The Ancient Greek Economy: Markets, Households and City-States*, Cambridge, 2015, 254-274, DOI: 10.1017/CBO9781139565530.012
- Lejpunskaja 2010: Lejpunskaja, N. A., “Hellenistic Amphorae from Olbia Pontica”, d. Kassab Tezgör, D. ve Inaishvili, N., *PATABS I, production and trade of amphorae in the Black Sea: actes de la Table Ronde internationale de Batoumi et Trabzon*, 27 - 29 avril 2006, Varia Anatolica 21, Paris, 2010, 63-68.
- Leroux 1913: Leroux, G., *Lagynos: recherches sur la céramique et l’art ornemental hellénistiques*, Paris, 1913.
- Lynch 2016: Lynch, K. M., “Gordion cups and other Attic black-figure cups at Gordion in Phrygia”, Carpenter, T. H., Langridge-Noti, E. ve Stansbury-O’Donnell, M. D. (Ed.), *The Consumer's Choice, Uses of Greek Figure-Decorated Pottery*, Boston, 2016, 41-63.
- Lynch ve Matter 2014: Lynch, K., Matter, S., “Trade of Athenian Figured Pottery and the Effects of Connectivity”, Oakley, J. H. (Ed.), *Athenian potters and painters III*, Oxford, 2014, 107-115.
- MacDonald 1981: MacDonald, B. R., “The Emigration of Potters from Athens in the Late Fifth Century BC”, *American Journal of Archaeology* 85, 1981, 159-168.
- Masson 1962: Masson, O., *Les fragments du poète Hipponax*, Paris, 1962.

- Mendel 1900: Mendel, G., “Inscriptions de Bithynie”, *Bulletin de Correspondance Hellénique* 24.1, 1900, 361-426, DOI: 10.3406/bch.1900.3421
- Meriç 2002: Meriç, R., *Späthellenistisch-römische Keramik und Kleinfunde aus einem Schachtbrunnen am Staatsmarkt in Ephesos*, Forschungen in Ephesos 9.3, Viyana, 2002.
- Mertens 1977: Mertens, J. R., *Attic white-ground: its development on shapes other than lekythoi*, New York, 1977.
- Miller 1997: Miller, M. C., *Athens and Persia in the fifth century B.C.: a study in cultural receptivity*, Cambridge, 1997.
- Mitsopoulos Leon 1991: Mitsopoulos Leon, V., *Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos: Kleinfunde. 1. Teil: Keramik hellenistischer und römischer Zeit*, Forschungen in Ephesos 9.2.2, Viyana, 1991.
- Monachov 1999: Monachov, S. Y., “Towards a typology of Knidian amphoras of 4th–2nd century BC.”, Vachtina, M. Ju. (Ed.), *The phenomenon of Bosporan Kingdom: Greek culture at the periphery of ancient world: the materials of international scientific conference, December 1999*, St. Petersburg, 1999, 161-172.
- Moore ve Philippides Pease 1986: Moore, M. B., Philippides Pease, M. Z., “Attic black-figured pottery”, *The Athenian Agora*, Cilt 23, Princeton, 1986.
- Neeft 2012: Neeft, C. W., “Absolute Chronology and Corinthian Pottery”, Panvini, R. ve Sole, L. (Ed.), *La Sicilia In Età Arcaica Dalle apoikiai al 480 a.C.*, Atti del Convegno Internazionale, Caltanissetta Museo Archeologico, 27-29 marzo 2008, Caltanissetta, 2012, 485-496.
- Ochotnikov 2006: Ochotnikov, S. B., “The Chorai of the ancient cities in the lower Dniester area (6th century BC-3rd century AD)”, Bilde, P. G. ve Stolba, V. F. (Ed.), *Surveying the Greek chora : The Black Sea region in a comparative perspective*, Black Sea studies 4, Aarhus, 2006, 81-98.
- von der Osten 1937: von der Osten, H. H., *The Alishar Hüyük seasons of 1930-32*, Researches in Anatolia 7, Chicago, 1937.
- Payne 1931: Payne, H., *Necrocorinthia: a study of Corinthian art in the archaic period*, Oxford, 1931.
- Richter ve Milne 1935: Richter, G. M. A., Milne, M. J., *Shapes and names of Athenian vases*, New York, 1935.
- Rogl 2001: Rogl, C., “Eine Vorschau zu den reliefverzierten Trinkbechern der ephesischen Monogramm-Werkstätte”, Krinzinger, F. (Ed.), *Studien zur hellenistischen Keramik in Ephesos*, Ergänzungshefte zu den Jahreshften des Österreichischen Archäologischen Institutes in Wien Heft 2, Viyana, 2001, 99-111.

- Rogl 2014: Rogl, C., “Mouldmade Relief Bowls from Ephesos. The Current State of Research”, Guldager, P. ve Lawall, M. L. (Ed.), *Pottery, peoples and places: study and interpretation of Late Hellenistic pottery*, Black Sea studies 16, Aarhus, 2014, 113-139.
- Rotroff 1982: Rotroff, S.I., “Hellenistic pottery: Athenian and imported moldmade bowls”, *The Athenian Agora*, Cilt 22, Princeton, 1982.
- Rotroff 1991: Rotroff, S.I., “Attic West Slope vase painting”, *Hesperia* 60, 1991, 59-102.
- Rotroff 1997: Rotroff, S.I., “Hellenistic pottery: Athenian and imported wheelmade table ware and related material”, *The Athenian Agora*, Cilt 29, Princeton, 1997.
- Rotroff 2002: Rotroff, S.I., “West Slope in the East”, Blondé, F., Ballet, P. ve Salles, J. F. (Ed.), *Céramiques hellénistiques et romaines: productions et diffusion en Méditerranée orientale (Chypre, Egypte et côte syro-palestinienne)*, Lyon, 2002, 97-115.
- Rotroff ve Oliver 2003: Rotroff, S.I., Oliver, A., *The Hellenistic pottery from Sardis: the finds through 1994*, Kiefer, K. ve Ramage, A. (Ed.), *Archaeological Exploration of Sardis* 12, Cambridge, 2003.
- Rotroff 2006: Rotroff, S.I., *Hellenistic pottery: The plain wares*, *The Athenian Agora* 33, Princeton, 2006.
- Sakarya 2016: Sakarya, İ., Trade Relations of Ancient Burgaz From Archaic to Mid of 4th Centuries: The Amphorae Evidence Within the Domestic Contexts, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara, 2016.
- Sams 1979: Sams, G. K., “Imports at Gordion: Lydian and Persian Periods”, *Expedition* 21/4, 1979, 6-17.
- Sarı 2017: Sarı, D., “Frigya’nın Doğusunda, Antik Germia ve Civarında Yer Alan Tunç ve Demir Çağı Yerleşimlerinden Toplanan Çanak Çömleğin Genel Bir Değerlendirmesi”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 42, 2017, 488-508, DOI: 10.16992/ASOS.12098
- Sarı 2019: Sarı, D., “Bilecik İli 2017 Yılı Yüzey Araştırması”, *Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 36.1, Ankara, 439-454.
- Schäfer 1968: Schäfer, J., *Hellenistische Keramik aus Pergamon*, Pergamenische Forschungen 2, Berlin, 1968.
- Sekunda 1988: Sekunda, N., “Persian settlement in Hellespontine Phrygia”, Kuhrt, A., Sancisi-Weerdenburg, H. (Ed.), *Achaemenid History III*, Leiden, 1988, 175-195.
- Sparkes 1962: Sparkes, B. A., “The Greek kitchen”, *The Journal of Hellenic Studies* 82, 1962, 121-137, DOI: 10.2307/628548.

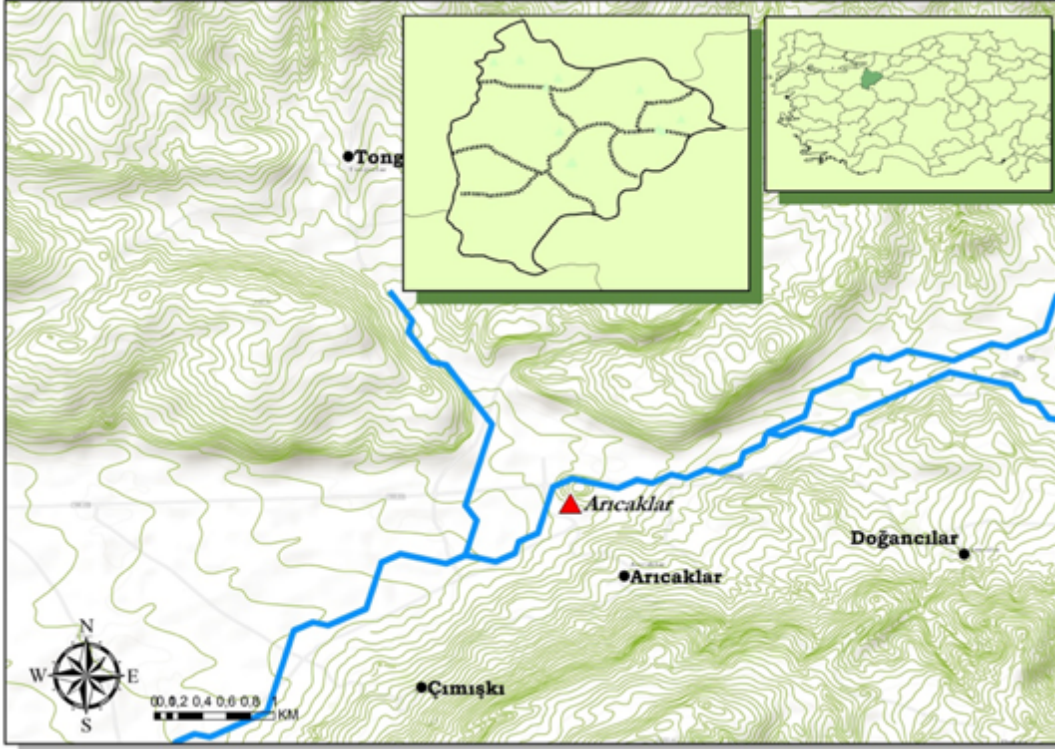
- Sparkes ve Talcott 1970: Sparkes, B. A., Talcott, L., *Black and plain pottery of the 6th, 5th, and 4th centuries BC, Athenian Agora 12*, Princeton, 1970.
- Cankardeş Şenol ve Alkaç 2007: Cankardeş Şenol, G., Alkaç, E., *Amphora Mühürlerinde Rhodos, Knidos, Kıbrıs ve Lokal Üretim, NAGIDOS*”, *Results of an Excavation in an Ancient City in Rough Cilicia*, Durugönül, S. (Ed.), Adalya Ekyayın Dizisi 6, Antalya, 2007, 241-297.
- Tekkök Biçken 1996: Tekkök Biçken, B., *The Hellenistic and Roman pottery from Troia: second century B.C. to sixth century A.D.*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Missouri Üniversitesi, Columbia, 1996.
- Tekocak, vd. 2017: Tekocak, M., Yıldız, V., Doksanaltı, E. M., Ünlü, Y., “Mersin Müzesi’nden Beldam Ressamı veya Atölyesi’ne Ait Bir Grup Lekythos”, Adak Adıbelli, I., İlgezdi Bertram, G., Matsumura, K., Baştürk, E., Koyuncu, C., Kızıllıslanoğlu, H. A., Yedidağ, T. Y. ve Topaloğlu Uzunel, A. (Ed.), *Barış Salman Anı Kitabı*, İstanbul, 2017, 233-247.
- Thompson 1934: Thompson, H. A., “Two centuries of Hellenistic pottery”, *Hesperia* 3, 1934, 310-480.
- Toteva 2009: Toteva, G. D., “Phrygian Gordion in Achaemenid Context”, Aygün, Ç. Ö. (Ed.), Soma 2007. Proceedings of the XI Symposium on Mediterranean Archaeology, Istanbul Technical University 24-29 April 2007, *BAR International Series 1900*, Oxford, 2009, 380-386.
- Tölle Kastenbein 1974: Tölle Kastenbein, R., *Das Kastro Tigani: die Bauten und Funde griechischer, römischer und byzantinischer Zeit*, Samos XIV, Bonn, 1974.
- Tuna Nörling 1995: Tuna Nörling, Y., *Die attisch-schwarzfigurige Keramik und der attische Keramikexport nach Kleinasien: die Ausgrabungen von Alt-Smyrna und Pitane*, *Istanbulischer Forschungen* 41, Tübingen, 1995.
- Tuna Nörling 1999: Tuna Nörling, Y., *Daskyleion I: Die attische Keramik*, Malay, H. (Ed.), *Arkeoloji Dergisi* VI, İzmir, 1999.
- Tzochev 2015: Tzochev, C., “Markets, Amphora Trade and Wine Industry”, Harris, E., Lewis, D. ve Woolmer, M. (Ed.), *The Ancient Greek Economy: Markets, Households and City-States*, Cambridge, 2015, 230-253, DOI:10.1017/CBO9781139565530.011
- Yıldız 2019: Yıldız, V., “Alanya Müzesi’nde Bulunan Beldam Atölyesi’ne Ait Bir Grup Lekythos”, Demir, T., Ekici, M., Şahan Dinç, M., Tarhan ve Ç. M. (Ed.), *Rifat Ergeç Armağanı*, Ankara, 2019, 343-356.
- Young 1976: Young, R. D., “Gordion”, Stilwell, R. (Ed.), *Princeton Encyclopedia of Classical Sites*, Princeton, 1976, 360.

- Waagé 1948: Waagé, F. O., *Antioch-on-the-Orontes IV, Part 1, Ceramics and Islamic coins*, Princeton, 1948.
- Watzinger 1901: Watzinger, C., “Vasenfunde aus Athen”, *Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts, Athenische Abteilung* 26, 1901, 50-102.
- Winter 1984: Winter, F. A., *Late Classical and Hellenistic Pottery from Gordion: the Imported Black Glazed Wares*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Pennsylvania Üniversitesi, Philadelphia, 1984.
- Wintermeyer 2004: Wintermeyer, U., *Die hellenistische und frühkaiserzeitliche Gebrauchskeramik: auf Grundlage der stratifizierten Fundkeramik aus dem Bereich der Heiligen Strasse*, Tuchelt, K. (Ed.), Didyma. Dritter Teil, Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen seit dem Jahre 1962 2, Mainz am Rhein, 2004.
- Young 1953: Young, R. S., “Making History at Gordion”, *Archaeology* 6, 1953, 159-166.
- Young 1958: Young, R. S., “The Gordion campaign of 1957”, *American Journal of Archaeology* 62, 1958, 139-154.
- Zabehlicky Scheffenegger vd. 1996: Zabehlicky Scheffenegger, S., Sauer, R. ve Schneider, G., “Graue Platten aus Ephesos und vom Magdalensberg: Vorläufige Typologie, Herstellung und Fundumstände”, Herford Koch, M., Mandel, U. ve Schädler, U. (Ed.), *Hellenistische und kaiserzeitliche Keramik des östlichen Mittelmeergebietes. Kolloquium Frankfurt, 24.-25. April 1995*, Frankfurt, 1996, 41-59.
- Zahn 1904: Zahn, R., “Thongeschirr: Die Gefäße”, Wiegand, T. ve Schrader, H. (Ed.), *Priene 1895-98*, Berlin, 1904, 394-448.
- Ziegenaus ve de Luca 1968: Ziegenaus, O., de Luca, G., *Das Asklepieion. Teil 1: Der südliche Temenosbezirk in hellenistischer und frühromischer Zeit*, *Altertümer von Pergamon* 11.1, Berlin, 1968.

Elektronik Kaynaklar

Uzantı 1: <https://classics.uc.edu/troy/grbpottery/html/hell-r-gray.html> (07.05.2020)

Uzantı 2: <http://sardisexpedition.org/en/essays/latw-greenewalt-lydian-pottery> (07.05.2020)

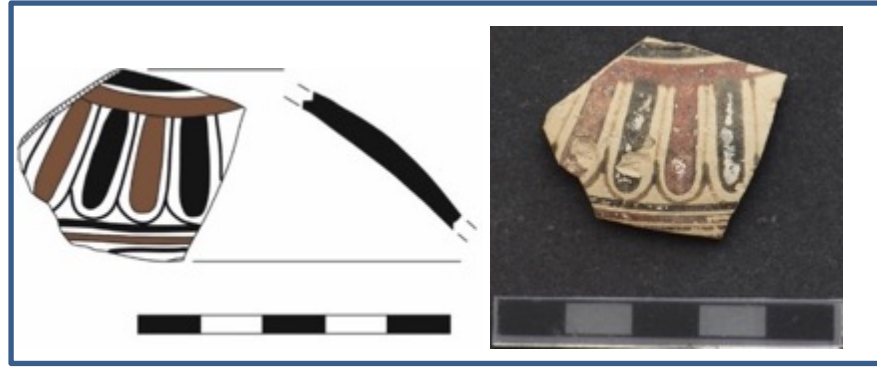

Resim 1. Arıcaklar’ın Konumu

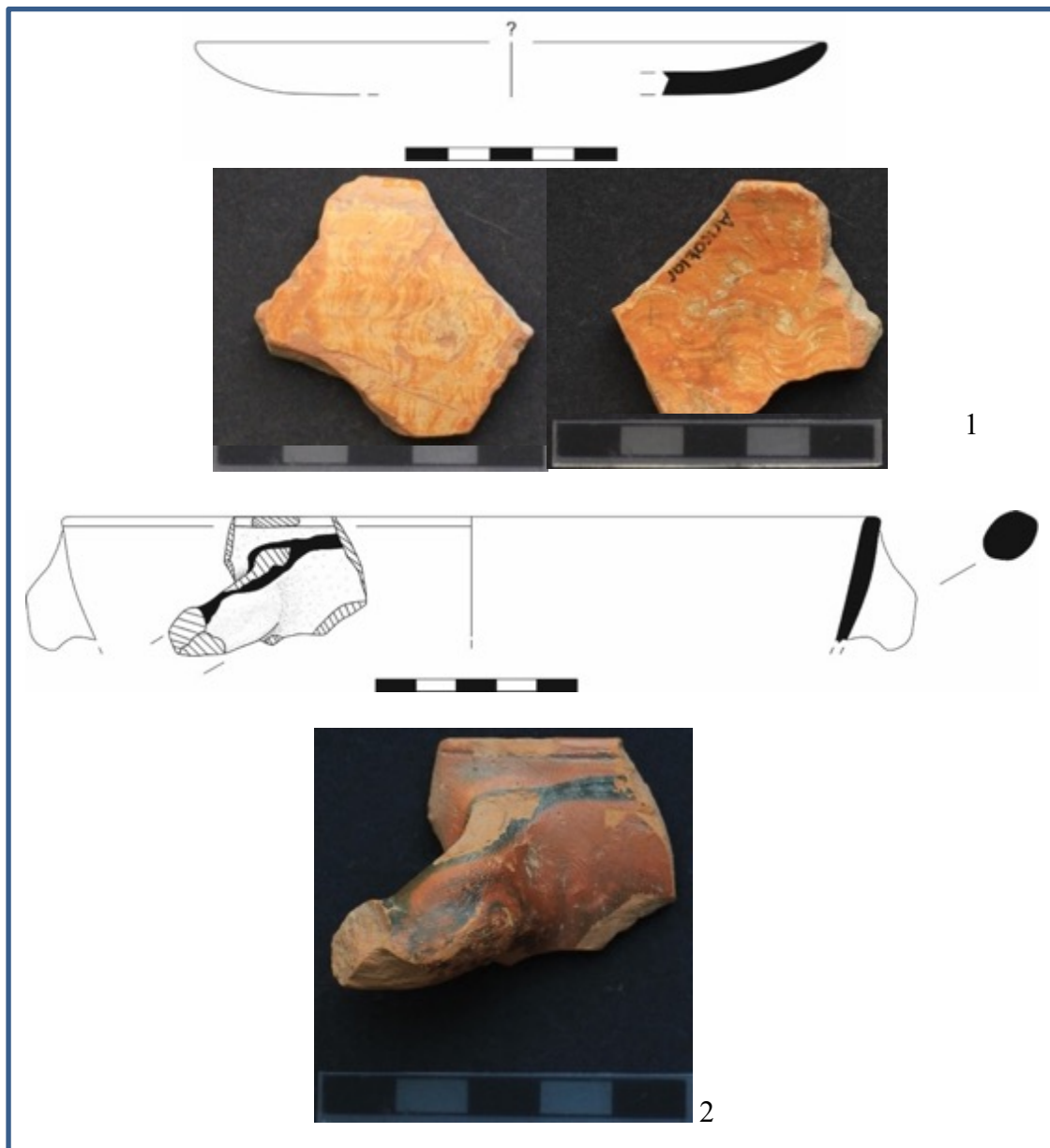

Resim 2. Höyüğün Kuzeybatıdan Görünümü

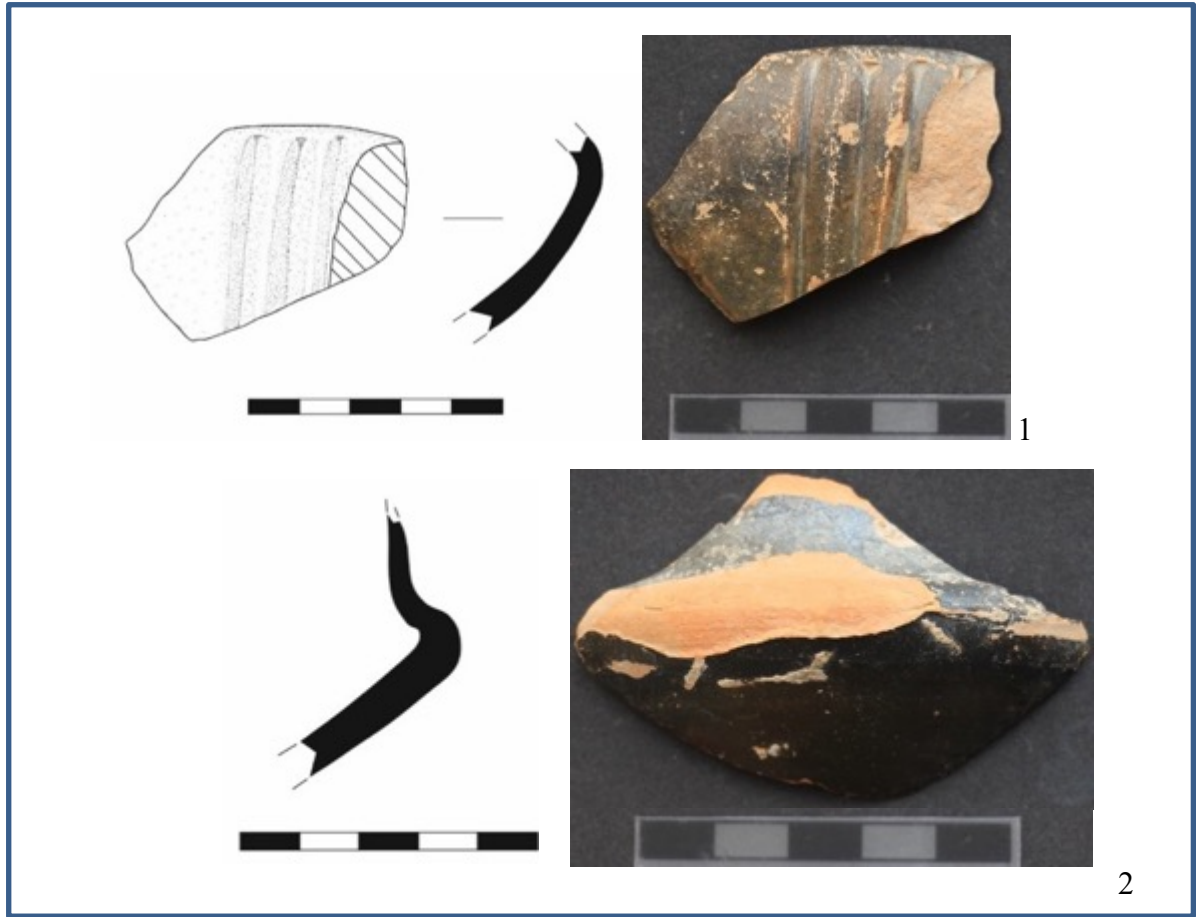

Resim 3. Korinth İthali Keramik

Resim 4. Lydia Keramiği

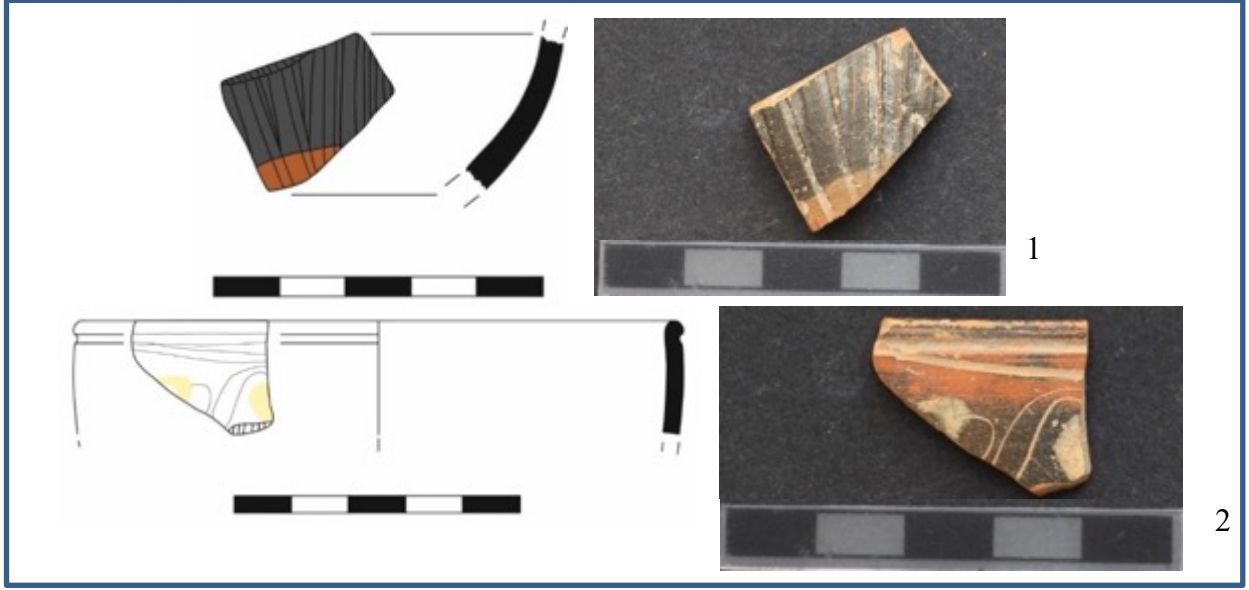

Resim 7. Siyah Astarlı Keramik

Resim 8. Basit Astarlı Keramik

Resim 9. Batı Yamacı Stilinde Bezelı Keramik

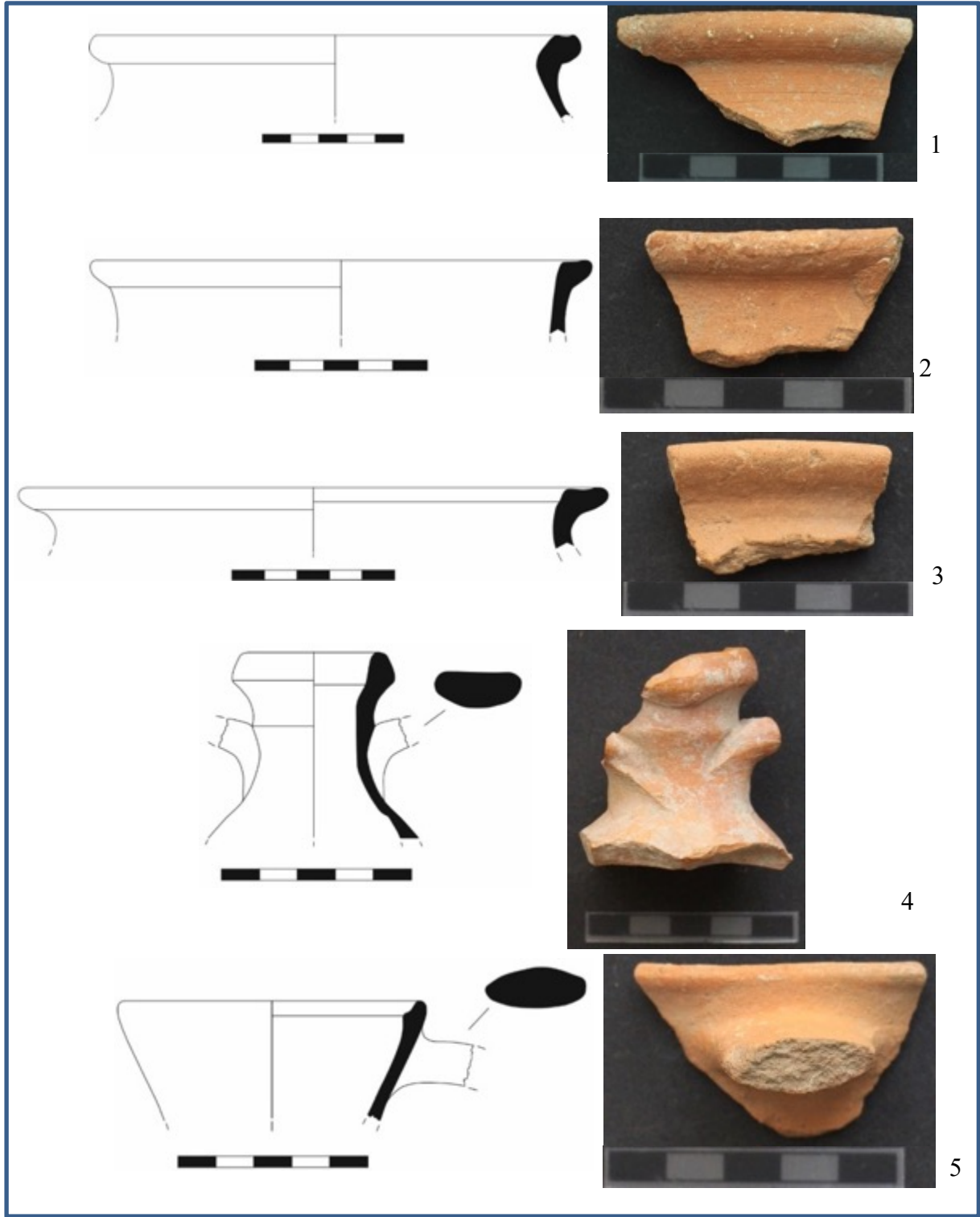
Resim 10. Kalıp Yapımı Keramik

Resim 11. Açık Zeminli Keramik

Resim 12. Ionia Tabağı

Resim 13. Yalın Keramik

Resim 14. Arıcağlar'ın bölgedeki yaklaşık konumu (kırmızı ile belirtilmiştir)